

Česká zemědělská univerzita v Praze

Provozně ekonomická fakulta

Katedra humanitních věd

Bakalářská práce

Vývoj orgánů samosprávy města Strakonice

Barbora Suchánková

© 2020 ČZU v Praze

ČESKÁ ZEMĚDĚLSKÁ UNIVERZITA V PRAZE

Provozně ekonomická fakulta

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Barbora Suchánková

Hospodářská politika a správa
Veřejná správa a regionální rozvoj

Název práce

Vývoj orgánů samosprávy města Strakonice

Název anglicky

The Development of Local Government of the Municipality of Strakonice

Cíle práce

V souladu s teorií regionálního rozvoje vychází práce z předpokladu, že rozhodující faktory místního rozvoje spočívají v endogenních souvislostech. V tomto kontextu je práce zaměřena na místní politické orgány, zejména zastupitelstvo obce. Hlavním cílem práce je identifikovat proměnné, které stojí v pozadí formování lokálního politického sboru vybrané municipality. Dílčími cíli, které mají vést k naplnění hlavního cíle, bude charakterizovat vývoj místního politického systému a dále pak deskripce faktorů, které ovlivňují voličstvo v rámci voleb obecního zastupitelstva.

Metodika

Práce bude případovou studií města Strakonice. Objektem studia bude místní politický systém. Subjekty budou zejména lokální politické subjekty a jejich volební podpora. Práce bude vycházet především z dat získaných primárním způsobem. Bude se jednat o data pořízená prostřednictvím částečně strukturovaných rozhovorů s představiteli strakonické politiky a dále data získaná díky dotazníkovému šetření. Respondenty šetření budou občané Strakonice účastníci se voleb zastupitelstva obce. K naplnění cíle práce budou taktéž použita data sekundárního charakteru. Jedná se zejména o data Českého statistického úřadu (dostupná prostřednictvím www.volby.cz). Studovány budou taktéž dokumenty typu místních periodik, zápisů z jednání zastupitelstva, materiálů politických subjektů, apod.

Doporučený rozsah práce

30-40 stran

Klíčová slova

Strakonice, místní politický systém, zastupitelstvo, volby, volební chování

Doporučené zdroje informací

BALÍK, S. *Komunální politika : obce, aktéři a cíle místní politiky*. Praha: Grada, 2009. ISBN 978-80-247-2908-4.

BERNARD, J. *Samospráva venkovských obcí a místní rozvoj*. Praha: Sociologický ústav AV ČR, 2011. ISBN 978-80-7419-069-8.

ČMEJREK, J. – BUBENÍČEK, V. – ČOPIK, J. *Demokracie v lokálním politickém prostoru : specifika politického života v obcích ČR*. Praha: Grada, 2010. ISBN 978-80-247-3061-5.

KOUDELKA, Z. *Obce a kraje : podle reformy veřejné správy v roce 2001 (včetně textu zákona o obcích, zákona o krajích a zákona o okresních úřadech..*

Předběžný termín obhajoby

2020/21 LS – PEF

Vedoucí práce

Ing. Radek Kopřiva, Ph.D.

Garantující pracoviště

Katedra humanitních věd

Elektronicky schváleno dne 3. 9. 2019

prof. PhDr. Michal Lošťák, Ph.D.

Vedoucí katedry

Elektronicky schváleno dne 14. 10. 2019

Ing. Martin Pelikán, Ph.D.

Děkan

V Praze dne 17. 11. 2020

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že svoji bakalářskou práci "Vývoj orgánů samosprávy města Strakonice" jsem vypracovala samostatně pod vedením vedoucího bakalářské práce a s použitím odborné literatury a dalších informačních zdrojů, které jsou citovány v práci a uvedeny v seznamu použitých zdrojů na konci práce. Jako autorka uvedené bakalářské práce dále prohlašuji, že jsem v souvislosti s jejím vytvořením neporušila autorská práva třetích osob.

V Praze dne 30. 11. 2020

Poděkování

Ráda bych touto cestou poděkovala panu Ing. Radku Kopřivovi, Ph.D. za jeho cenné připomínky, rady a především za ochotu a čas, který věnoval naší spolupráci při psaní této práce. Rovněž děkuji všem, kteří mi byli v průběhu její tvorby oporou.

Vývoj orgánů samosprávy města Strakonice

Abstrakt

Práce popisuje vývoj samosprávy jihočeského města Strakonice. Cílem je posouzení proměnných stojících v pozadí formování lokálního politického sboru a analýza vývoje orgánů místní samosprávy města. Práce je rozdělena na dvě části, teoretickou a praktickou. Teoretická část vymezuje charakteristiku obce a jejích orgánů, vysvětluje systém komunálních voleb České republiky a zabývá se proměnnými, které mají vliv na volební chování občanů. Vlastní práci tvoří charakteristika města Strakonice z hlediska jeho historie a sociodemografické struktury, dále pak popis a následná analýza výsledků komunálních voleb v letech 2006-2019. Je obohacena o dotazníkové šetření cílené na voliče daného města. Závěrem práce je celkové zhodnocení vývoje orgánů samosprávy ve vybraných letech.

Klíčová slova: Strakonice, místní politický systém, komunální volby, volební chování, zastupitelstvo

The Development of Local Government in the Municipality of Strakonice

Abstract

The bachelor thesis deals with autonomy development of South Bohemian town named Strakonice. The main objective is assessment of variables which are standing behind formation of local political corps and analysis of the local authority development. The thesis is divided into theoretical part and practical part. The theoretical part defines the characteristic of the town and their authorities, also is explaining the system of local elections. It is dealing with variables, which have influence on electoral behavior of citizens. Practical part is based on the characteristics of the town Strakonice in terms its history and socio-demografic structure, as next there is a descriptions and than the analysis of the local election results in years 2006-2019. It is enriched by a questionnaire survey targeted at voters. The conclusion is a total evaluation of the local authority development in chosen years.

Keywords: Strakonice, local political system, municipal elections, electoral behaviour, council

Obsah

1 Úvod	10
2 Cíl práce a metodika	11
2.1 Cíl práce.....	11
2.2 Metodika.....	11
3 Teoretická východiska	12
3.1 Veřejná správa a samospráva	12
3.2 Obec a orgány samosprávy	13
3.2.1 Obec	13
3.2.2 Orgány obce	13
3.2.2.1 Zastupitelstvo obce	13
3.2.2.2 Rada obce	14
3.2.2.3 Starosta a místostarosta	14
3.2.2.4 Obecní úřad a tajemník.....	14
3.3 Komunální volební systém.....	15
3.3.1 Volební systém České republiky	15
3.3.2 Systém komunálních voleb v České republice.....	15
3.3.2.1 Volební obvod	15
3.3.2.2 Forma kandidatury.....	16
3.3.2.3 Struktura hlasu	16
3.3.2.4 Volební klauzule.....	16
3.3.2.5 Volební formule.....	17
3.3.3 Lokální stranické systémy	17
3.3.3.1 Politické strany	17
3.3.3.2 Nezávislí kandidáti a jejich sdružení.....	17
3.3.4 Teorie koalic a jejich typologie	18
3.3.4.1 Typologie dle Stanislava Balíka.....	18
3.3.4.2 Rozdělení podle Petra Jüptnera	19
3.3.5 Participace občanů	19
3.4 Proměnné ovlivňující volební chování občanů.....	20
3.4.1 Genderové složení.....	21
3.4.2 Věk a generační příslušnost	21
3.4.3 Vzdělanostní struktura	21
3.4.4 Ekonomická aktivita obyvatel, příjem a sociální status	22

4 Vlastní práce	23
4.1 Charakteristika města Strakonice	23
4.2 Historie a vznik města	23
4.2.1 Vývoj osídlení od doby pravěké do založení města	23
4.2.2 Vznik města Strakonice a jeho rozvoj	24
4.2.3 Znak, vlajka a pečeť města	25
4.2.3.1 Znak	25
4.2.3.2 Vlajka.....	26
4.2.3.3 Pečeť	27
4.3 Sociodemografická struktura	28
4.3.1 Obyvatelstvo	28
4.3.1.1 Genderové složení a věková struktura	29
4.3.2 Občanská a technická vybavenost města.....	30
4.3.2.1 Dopravní infrastruktura	30
4.3.2.2 Zdravotnictví	31
4.3.2.3 Školství	31
4.3.2.4 Kultura	31
4.3.2.5 Sport.....	32
4.4 Výsledky voleb v letech 2006-2019.....	33
4.4.1 Volby v roce 2006.....	33
4.4.2 Volby v roce 2010.....	34
4.4.3 Volby v roce 2014.....	35
4.4.4 Volby v roce 2018.....	37
4.4.5 Volby v roce 2019.....	38
4.5 Dotazníkové šetření.....	40
4.5.1 Charakteristika respondentů	40
4.5.2 Výsledky dotazníku	42
4.6 Analýza výsledků voleb a shrnutí vývoje orgánů samosprávy města	46
5 Závěr	50
Seznam použitých zdrojů	51
6 Přílohy.....	53

Seznam obrázků

Obrázek 1 – znak města Strakonice	26
Obrázek 2 – vlajka města Strakonice.....	26
Obrázek 3 – pečeť města Strakonice	27

Seznam tabulek

Tabulka 1 – typologie koalic dle Stanislava Balíka	18
Tabulka 2 – rozdělení obcí podle Petra Jüptnera.....	19
Tabulka 3 – vývoj počtu obyvatel a generového složení města (2006 – 2019).....	29
Tabulka 4 – výsledky voleb ve Strakonících, 2006.....	33
Tabulka 5 – výsledky voleb ve Strakonících, 2010.....	34
Tabulka 6 – výsledky voleb ve Strakonících, 2014.....	36
Tabulka 7 – výsledky voleb ve Strakonících, 2018.....	37
Tabulka 8 – výsledky voleb ve Strakonících, 2019.....	39
Tabulka 9 – zastoupení politických stran a hnutí v zastupitelstvu města.....	48

Seznam grafů

Graf 1 – vývoj počtu obyvatel od roku 1998 do roku 2019	28
Graf 2 – věková struktura obyvatel města Strakonice, 2011	30
Graf 3 – genderové složení respondentů dotazníku.....	40
Graf 4 – věková struktura respondentů.....	40
Graf 5 – vzdělanostní struktura respondentů dotazníku	41
Graf 6 – obecná účast v komunálních volbách	42
Graf 7 – účast ve volbách 2018.....	42
Graf 8 – účast ve volbách 2019.....	43
Graf 9 – 2018 versus 2019	43
Graf 10 – rok 2019	44
Graf 11 – spokojenost s vedením města před volbami 2019.....	45
Graf 12 – rozvoj města.....	45
Graf 13 – spokojenost s výsledkem voleb	46

Seznam příloh

Příloha 1 – Dotazník: Volební chování občanů Strakonice v zastupitelských volbách.....	53
--	----

Seznam použitých zkratek

ČR – Česká republika

ČSSD – Česká strana sociálně demokratická

ČSÚ – Český statistický úřad

KDU – ČSL – Křesťanská a demokratická unie – Československá strana lidová

NUTS – Nomenklatura územních statistických jednotek

ODS – Občanská demokratická strana

SNK – Sdružení nezávislých kandidátů

SV – Strakonická Veřejnost

1 Úvod

Život člověka je v současné době více než kdy jindy ovlivněn okolní politikou a to takovým způsobem, že ji nelze přehlížet.

Politika je vykonávána na různých úrovních, do našich životů se však nejvíce promítá politika komunální. Občané se ztotožňují se svojí obcí, která tvoří jejich přirozený sociální a politický prostor.

I přes to daleko častěji sledujeme dění v politice národní či dokonce mezinárodní úrovně. Informace o dění ve městě se můžeme dozvědět například z vývěsních desek, internetových stránek města či různých městských zpravodajů nebo magazínů, v některých obcích funguje také obecní rozhlas, ten ale obvykle sděluje pouze mimořádné informace. Na jednání zastupitelstva chodí opravdu málokdo. Oproti tomu informace o politice vyšších úrovní jsou nám médií předkládána v průběhu celého dne prostřednictvím internetu či televize. Přístup k těmto datům je tedy daleko snazší než k datům o komunální politice našeho města či obce. Úroveň lokální politiky je tak zastíněna a trpí nezájmem občanů.

Tato bakalářská práce je tedy zaměřena právě na komunální politiku. V teoretické části jsou definovány základní pojmy pro seznámení se s problematikou místní samosprávy v České republice. Je vysvětlen systém voleb do zastupitelstev obcí. Praktická část je zaměřena na posouzení a vyhodnocení údajů komunálních voleb, které proběhly ve Strakonících ve zvoleném období 2006-2019. Údaje byly čerpány zejména z online serveru ČSÚ a internetových stránek města Strakonice. Doplňeny byly o dotazníkové šetření, jež bylo cílené na občany daného města.

Výstupem práce je posouzení vývoje místní samosprávy města Strakonice v daném období.

2 Cíl práce a metodika

2.1 Cíl práce

Hlavním cílem této bakalářské práce je posoudit proměnné, které stojí v pozadí formování lokálního politického sboru města Strakonice.

Jednotlivými cíli vedoucími k naplnění hlavního cíle, je v první řadě charakterizovat sociodemografickou strukturu města a zhodnotit její vliv na fungování místní samosprávy. Dále pak určit politické aktéry, ať už se jedná o politické strany či nezávislé kandidáty a jejich sdružení, a analyzovat jejich vztahy. V neposlední řadě bych ráda vymezila charakter rozhodovacího procesu ve městě.

2.2 Metodika

V rámci studia regionálního rozvoje vychází tato bakalářská práce z předpokladu, že rozhodujícími faktory místního rozvoje spočívají v endogenních souvislostech. V tomto kontextu je práce zaměřena na místní politické organizace, zejména zastupitelstvo města Strakonice.

Práce je postavena jako případová studie a pro její vypracování byl využit výzkumný přístup, který zohledňuje odlišnosti v obcích různých velikostí. Práce je rozdělena do dvou částí, teoretické a praktické.

Teoretická část byla vypracována na základě studia odborné literatury a legislativ souvisejících s obcemi a komunálními volbami. Zabývá se problematikou týkající se komunálního volebního a politického systému.

Pro praktickou část, která charakterizuje sociodemografickou strukturu města, určuje místní politické aktéry a analyzuje výsledky voleb v letech 2006-2019, byly využity dva druhy výzkumů. Kvalitativní a kvantitativní.

V rámci kvantitativního výzkumu byl proveden sběr veřejně dostupných statistických dat, pocházejících převážně z internetových zdrojů (server Českého statistického úřadu, oficiální webové stránky města Strakonice). Veškerá data byla znázorněna pomocí tabulek a grafů. Tuto část doplňují informace získané z kvalitativního výzkumu. Tedy z dotazníku zaměřeného na volby ve Strakonících, který byl šířen online formou skrze sociální síť. Ve stěžejní praktické části byla provedena analýza výsledků voleb v letech 2006-2019. Vyhodnocená data poukázala na to, jak se v průběhu daných let formoval charakter lokální politiky města a co na to mělo vliv.

3 Teoretická východiska

V první části této bakalářské práce jsou popsána teoretická východiska, vysvětlující především problematiku místní samosprávy v České republice. Jsou zde definovány základní pojmy jako je obec a orgány obce, vysvětlují, jak funguje systém voleb do zastupitelstva obcí, a zkoumají lokální stranické systémy. Okrajově je popsán i regionální rozvoj a politika na úrovni obecní samosprávy.

3.1 Veřejná správa a samospráva

„Česká republika je svrchovaný, jednotný a demokratický právní stát. Politický systém státu je založen na svobodném a dobrovolném vzniku a volné soutěži politických stran respektujících základní demokratické principy. Politická rozhodnutí vycházejí z vůle většiny, vyjádřené svobodným hlasováním.“ (ústavní zákon č. 1/1993 Sb., Ústava ČR).

Veřejná moc tohoto státu je rozdělena na moc zákonodárnou, výkonnou a soudní. Její organizace je vymezena v Ústavě České republiky, zejména v hlavě druhé, třetí a čtvrté. Výkonná moc, tedy veřejná správa, působí ve třech podobách: státní moc, samospráva a jiné veřejnoprávní korporace.

Stát, vykonávající moc státní, má pravomoc přenechat část veřejné moci jiným subjektům nestátního charakteru, tedy veřejnoprávním korporacím, které lze dle kritéria rozdělit na územní a zájmové. V případě České republiky jsou územními korporacemi obce a kraje a mezi zájmové veřejnoprávní korporace řadíme zejména profesní komory, různé svazky apod. (Balík, 2009, s. 11-12). Tato nestátní veřejná moc je tedy vykonávána územní samosprávou, jejíž organizace je zakotvena v sedmé hlavě Ústavy ČR.

„Samospráva je nezastupitelnou složkou demokracie a je výrazem práva a schopnosti samosprávných orgánů v rámci své odpovědnosti a v zájmu obyvatelstva regulovat a řídit část veřejných záležitostí.“ (Koudelka, 2007, s. 20). Územní samospráva vychází z principu subsidiarity, jenž má zajistit rozhodování na nejnižším stupni správy, tedy co nejbližší k občanům. Díky tomu dochází k dosažení co nejefektivnějšího uspokojení daných potřeb. (Balík, 2009, s. 12)

3.2 Obec a orgány samosprávy

3.2.1 Obec

Pojem obec je definován v Ústavě ČR, hlavě sedmé, článku 99. „*Česká republika se člení na obce, které jsou základními územními samosprávnými celky, a kraje, které jsou vyššími územními samosprávnými celky.*“ (ústavní zákon č. 1/1993 Sb., Ústava ČR). Dle zákona č. 128/2000 Sb. o obcích, je obec definována jako základní územní samosprávné společenství občanů a jako veřejnoprávní korporace. Má povahu veřejného úřadu, vystupuje jako právnická osoba, jednající svým jménem a s odpovědností za své úkony. Mezi charakteristické znaky obce řadíme: vlastní území, personální základ obce (obyvatelstvo), soustavu orgánů, jimiž jedná a uskutečňuje svou vůli, právní subjektivitu a právotvorbu, vlastní majetek a hospodaření. (Koudelka, 2007, s. 7) Obec je spravována zastupitelstvem, které se stará o rozvoj svého území a o potřeby svých občanů. (Čmejrek, 2008, s. 28)

3.2.2 Orgány obce

Jakožto veřejnoprávní korporace může obec navenek jednat jen prostřednictvím svých orgánů. V Ústavě ČR, čl. 101, je zmíněno pouze zastupitelstvo, zatímco zákon o obcích rozlišuje zastupitelstvo obce, radu obce, starostu, obecní úřad, zvláštní orgány obce a také komise, pokud vykonávají přenesenou působnost. (Balík, 2009, s. 67)

3.2.2.1 Zastupitelstvo obce

Základním orgánem obecní samosprávy je zastupitelstvo obce, které je jako jediný orgán zakotveno v Ústavě ČR. (Koudelka, 2007, s. 37). Počet členů se stanovuje na základě počtu obyvatel obce a velikosti území. Mandát člena vzniká prostřednictvím komunálních voleb, které jsou upraveny zákonem č. 491/2001 Sb., o volbách do zastupitelstev obcí a o změně některých zákonů. Zastupitelé mají právo předkládat návrhy na projednání, vznášet dotazy, podněty a připomínky a právo požadovat od zaměstnanců obce informace ve věcech souvisejících s výkonem dané funkce. Zastupitelstvo obce rozhoduje ve věcech samostatné působnosti obce, schvaluje program rozvoje obce, územní a regulační plán, rozpočet, zřizuje fondy a příspěvkové organizace. Je mu vyhrazeno vydávat obecně závazné vyhlášky obce, rozhodovat o katastrálních změnách obce, volit z řad členů zastupitelstva starostu, místostarostu a další členy rady obce. K platnému usnesení je třeba souhlasu nadpoloviční většiny všech členů. Zasedání je veřejné a pořizuje se z něj zápis, který je uložen k nahlédnutí na obecním úřadu. (Čmejrek, 2008, s. 36-38)

3.2.2.2 Rada obce

Rada obce je výkonným orgánem v oblasti samostatné působnosti a ze své činnosti je odpovědná zastupitelstvu. Zřizuje se v obcích s 15 a více zastupiteli, tvoří ji 5-11 členů, kdy počet členů je lichý a nesmí přesáhnout jednu třetinu zastupitelstva. Členové rady, tedy starosta, místostarosta a radní, jsou voleni právě z řady zastupitelů obce. Rada obce připravuje návrhy pro jednání zastupitelstva a zabezpečuje plnění jím přijatých usnesení, zároveň zajišťuje hospodaření obce dle schváleného rozpočtu. Schází se dle potřeby, schůze jsou neveřejné a je z nich pořizován zápis, který je uložen k nahlédnutí všem členům zastupitelstva. K platnému usnesení je potřeba nadpoloviční většina všech členů. (Balík, 2009, s. 72-74)

3.2.2.3 Starosta a místostarosta

Obec je navenek zastupována starostou, který je volen z řad svých členů absolutní většinou všech zastupitelů. Stejně jako místostarosta musí být občanem České republiky. Vzhledem k tomu, že starosta nemá povahu statutárního orgánu, ale je součástí rady, jde o orgán spíše bez pravomocí. A to i přes to, že tato funkce je v obci nejviditelnější. (Balík, 2009, s. 74). Starosta svolává a řídí zasedání zastupitelstva, spolu s místostarostou podepisuje právní předpisy obce. Jmenuje a odvolává tajemníka a v obcích, kde tajemník nepůsobí, zabezpečuje výkon přenesené působnosti. Odpovídá za informování veřejnosti o činnosti obce. (Čmejrek, 2008, s. 39)

3.2.2.4 Obecní úřad a tajemník

Obecní úřad tvoří starosta, který je v jeho čele, dále místostarosta, tajemník a zaměstnanci zařazení do OÚ. V malých obcích bez zaměstnanců existuje obecní úřad alespoň ve složení starosty a místostarosty. V samostatné působnosti obce plní obecní úřad úkoly, které jsou mu uloženy zastupitelstvem a radou, dále vykonává státní správu v oblasti přenesené působnosti.

Funkce tajemníka je zřizována v obcích s pověřeným obecním úřadem a v obcích s rozšířenou působností. Tajemník je jmenován starostou se souhlasem ředitele krajského úřadu. (Koudelka, 2006, s. 87-88). Za plnění úkolů v obou působnostech obce je odpovědný starostovi. Má právo navštěvovat zasedání zastupitelstva i rady obce, ale jeho hlas je pouze poradní, proto je tato funkce neslučitelná s funkcí v politických stranách a hnutích. (Čmejrek, 2004, s. 47)

3.3 Komunální volební systém

3.3.1 Volební systém České republiky

Svobodné volby jsou jedním ze základních stavebních kamenů zastupitelské demokracie. Umožňují občanům výběr mezi politickými aktéry, ať už jsou to jednotlivé strany nebo kandidáti, kteří převádějí postoje a preference společnosti do konkrétní podoby zvolených zastupitelských orgánů. Hlavním cílem voleb je zjistit aktuální rozložení politických sil a zajistit odpovídající reprezentaci. Díky pravidelně se opakujícím volbám mají občané možnost kontroly nad zvolenými zastupitelskými i exekutivními orgány a v případě nespokojenosti s politickou reprezentací ji mohou vyměnit. Aby volby mohly plnit všechny své funkce, jsou založeny na principu všeobecného, rovného a přímého volebního práva. Nezbytnou podmínkou je také politická pluralita a svoboda. (Čmejrek, 2008, s. 48)

3.3.2 Systém komunálních voleb v České republice

Volby do zastupitelstev obcí, tzv. komunální volby, jsou v České republice upraveny zákonem č. 491/2001 Sb., o volbách do zastupitelstev obcí a o změně některých zákonů. Konají se každé čtyři roky, na základě všeobecného, rovného a přímého volebního práva tajným hlasováním podle zásad poměrného zastoupení.

Aktivní i pasivní volební právo upravuje zákon č. 128/2000 Sb., o obcích, kde definuje občana obce a jeho práva. Aktivní volební právo má občan dané obce, který dosáhl věku 18 let a je v obci přihlášen k trvalému pobytu. Pasivní právo, tedy právo být volen, má v podstatě každý volič. Zákon specifikuje i otázku slučitelnosti funkce člena zastupitelstva s jinými funkcemi. Funkce zastupitele není slučitelná s funkcí vykonávanou zaměstnancem obce zařazeným do obecního úřadu, pokud vykonává státní správu vztahující se k územní působnosti příslušné obce, nebo jedná-li se o zaměstnance jmenovaného starostou či primátorem. (Čmejrek, 2010, s. 59-60)

3.3.2.1 Volební obvod

Volebním obvodem komunálních voleb je obec. V pravomoci zastupitelstva je vytvořit více volebních obvodů, a to takovým způsobem, aby se v každém volebním obvodě volilo v obcích do 10 000 obyvatel nejméně 5 členů zastupitelstva, v obcích do 50 000 členů nejméně 7 členů a v obcích s více než 50 000 obyvateli alespoň 9 členů zastupitelstva. V případě hlavního města Prahy a dalších územně členěných statutárních měst může být městská část nebo obvod součástí jen jednoho volebního obvodu. (Čmejrek, 2010, s. 60)

3.3.2.2 Forma kandidatury

Český komunální volební systém je poměrný a lze jej označit i za listinný. Volební strany, dle zákona registrované politické strany, politická hnutí a jejich koalice, nezávislí kandidáti, sdružení nezávislých kandidátů nebo politických stran nebo politických hnutí a nezávislých kandidátů, předkládají voličům otevřené kandidátní listiny. Tyto listiny podporují vnitrostranickou konkurenci, omezují vliv stranických lídrů na konečný výběr kandidátů a umožňují tak vznik přímého a užšího vztahu mezi voliči a kandidáty, zároveň posilují transparentnost a demokratickou participaci. (Čmejrek, 2010, s. 60). Politická strana a politické hnutí mohou být součástí pouze jedné volební strany, kandidát může kandidovat jen na jedné listině volební strany. Na každé kandidátní listině smí být uvedeno nejvýše tolik kandidátů, kolik je členů zastupitelstva obce. (Čmejrek, 2008, s. 52-53)

3.3.2.3 Struktura hlasu

V komunálních volbách volič disponuje vícenásobným hlasem, což znamená, že má možnost hlasovat pro konkrétní volební stranu, zvolit si jednotlivé kandidáty napříč stranickými soupiskami nebo kombinovat výběr volební strany s označením kandidátů z dalších kandidátních listin. Tento způsob hlasování, kdy volič může vybírat jednotlivé kandidáty napříč všemi listinami, je znám také pod pojmem „panašování“ a v komunálních volbách je možný od roku 1990. Volič má tolik preferenčních hlasů, kolik se volí členů do zastupitelstva obce. (Balík, 2009, s. 96-97)

V případě, kdy volič označí pouze jednotlivé kandidáty jakékoliv volební strany, obdrží hlas každý označený kandidát. Je-li označena jen volební strana, obdrží hlas každý kandidát této strany, dle počtu volených zastupitelů. Pokud volič kombinuje výběr volební strany a označení kandidátů z jiných listin, obdrží nejdříve hlasy jednotlivě zvolení kandidáti a poté, podle počtu chybějících volených členů, kandidáti označené volební strany. (Čmejrek, 2008, s. 53)

3.3.2.4 Volební klauzule

Vzhledem k tomu, že komunální volby v České republice jsou založené na principu poměrného zastoupení, je volební, neboli uzavírací klauzule stanovena na 5% získaných hlasů. Přepočítává se dle počtu míst na kandidátní listině, v plné výši tak platí jen pro zcela zaplněné kandidátní listiny. (Čmejrek, 2010, s. 57;63)

3.3.2.5 Volební formule

Volební formule slouží k převodu volebních hlasů na mandáty. V případě voleb do zastupitelstva obcí se používá proporcionální volební formule, konkrétně d'Hondtova volební formule. Český statistický úřad dělí celkový počet platných hlasů postupující kandidátní listiny postupně čísly 1; 2; 3 a dále vždy číslem o jedno vyšším. Počet operací musí odpovídat počtu kandidátů na listině. Veškeré vypočítané podíly jsou následně seřazeny a dle velikosti a počtu rozděleny na mandáty. (Čmejrek, 2008, s. 54)

3.3.3 Lokální stranické systémy

3.3.3.1 Politické strany

Politické strany jsou mimořádně důležitou součástí zastupitelské demokracie. Jejich úkolem je zprostředkování mezi občany a politickou mocí, slouží jako nástroj integrace společnosti. V jednotlivých stranách se sdružují politicky aktivní občané, které spojují společné zájmy, názory a cíle, odrážejí tak politickou vůli lidu. Ve volbách se snaží získat co nejvyšší podíl na státní moci, aby mohli hájit zájmy lidu a uskutečňovat jejich cíle. (Čmejrek, 2008, s. 57)

Úloha politických stran na úrovni místní samosprávy závisí především na velikosti obce. Ve velkých městech je podobná té v politickém procesu národní úrovně. Většina mandátů je obsazena stranami hojně zastoupenými v Poslanecké sněmovně, doplňují je neparlamentní a regionální subjekty, jejichž úloha je však spíše marginální. (Čmejrek, 2008, s. 61-64)

3.3.3.2 Nezávislí kandidáti a jejich sdružení

Tyto typy politických subjektů jsou jedním z charakteristických rysů české komunální politiky. Nezávislí kandidáti sami vytvářejí kandidátní listiny, kandidují jako jednotlivci, nebo jako místní sdružení nezávislých kandidátů. Nepředpokládá se zde organizační stabilita a kontinuita politického působení, nicméně se můžeme setkat se stabilně fungujícími sdruženími a to především v případech, kdy je primární účel jiný než politické angažmá.

Dle analýzy kandidátních listin můžeme říci, že v malých obcích jsou nezávislí kandidáti a jejich sdružení hlavními politickými subjekty. Voliči se rozhodují spíše na základě osobních sympatií. (Čmejrek, 2010, s. 74-75)

3.3.4 Teorie koalic a jejich typologie

Teorií koalic a jejich typologií se na úrovni komunální politiky zabývají zejména Stanislav Balík a Petr Jüptner. Způsob uzavírání, taktika, motivy a preference stojí od poloviny 20. století v centru pozornosti politické vědy.

Stanislav Balík popisuje koalice jako spojení minimálně dvou stran, kdy ani jedna z nich nemá nadpoloviční většinu hlasů, potřebnou k vládnutí. Koalice se uzavírají koaliční smlouvou, ze které stranám plynou práva a povinnosti, jež se zavazují během daného volebního období plnit. Smlouva musí také obsahovat případné řešení sporů mezi stranami. Koalice se formují i v malých obcích, někdy bývají omezeny pouze pro volbu členů rady, jindy nabývají trvalého a formalizovaného charakteru. (Balík, 2009, s. 188-189)

3.3.4.1 Typologie dle Stanislava Balíka

Zkoumáme-li typy koalic, zajímají nás vždy v kontextu, ve kterém vznikly a jak fungují. Dle Stanislava Balíka se koalice dělí na minimální vítězné a nadměrné koalice. Toto rozdělení však poukazuje pouze na míru soutěživosti, neodpovídá na další otázky týkající se charakteru politické kultury. Proto do klasifikace připojil jak velké, tak i všestranné koalice. Kategorie jsou dále rozděleny dvouúrovňově – dle počtu aktérů a dle ideové vzdálenosti stran. (Balík, 2009, s. 188-189)

Tabulka 1 – typologie koalic dle Stanislava Balíka

Třída koalic (dle počtu subjektů/mandátů)		Typ koalic (dle počtu subjektů a ideové vzdálenosti)
minimální vítězná	nejmenší počet mandátů	minimální vítězná ideově propojená
	nejmenší počet členů	
velká		velká
		široká
		všestranná

Zdroj: (Balík, 2006, s. 57)

3.3.4.2 Rozdělení podle Petra Jüptnera

Petr Jüptner vymezuje vznik koalic podle velikosti obcí, které rozdělil do čtyř kategorií dle počtu obyvatel (viz. Tabulka 2). Při vzniku koalic na úrovni komunální politiky hrají důležitou roli osobní vztahy a sympatie. Je to způsobeno právě velikostí obce – zprostředkující úloha politických stran je v úzkém sociálním prostoru téměř zbytečná a roste až s velikostí obce. (Jüptner, 2004, s. 81-83)

Tabulka 2 – rozdělení obcí podle Petra Jüptnera

Typ obce	Počet obyvatel
Nejmenší obce	Do 1 700
Obce menší střední velikosti	1 701 – 9 000
Obce větší střední velikosti	9 001 – 45 000
Největší obce	Nad 45 000

Zdroj: vlastní zpracování na základě Jüptnerova rozdělení, 2004

Jak je patrné z výše uvedené tabulky, dle Jüptnerova rozdělení patří Strakonice do obcí větší střední velikosti. U tohoto typu obcí se kvůli obtížným podmínkám kandidatury sdružení nezávislých kandidátů vyskytují jen zřídka. Setkáme se spíše s regionálně-komunálními politickými stranami. Nejčastějším modelem politických systémů je „polosoutěživý systém“, pro který je typické obsazování postů na základě výsledků voleb a klesající míra soutěživosti v období mezi volbami.

Předvolební koalice se vyskytují jen výjimečně, typická je povolební tvorba exekutivních koalic, vznikajících na půdorysu mocenských zájmů, kdy jde o získání dostatečného počtu hlasů pro volbu starosty a dalších členů rady. I na této úrovni obcí se stále projevují lokální vazby, zajišťující vznik pestrobarevných koalic. (Jüptner, 2004, s. 92-95)

3.3.5 Participace občanů

Politická participace občanů poskytuje veřejným úřadům potřebnou legitimitu a prostředky nutné k efektivnímu rozhodování. Lze ji chápat jako způsob, kterým jedinci dosahují individuálních cílů, je to projev vztahu občana k jeho komunitě a součást politické socializace. (Čmejrek, 2008, s. 69)

Mezi aspekty politické participace, neboli zapojení občanů do politického procesu, patří zejména volební účast, zapojení občanů do činnosti politických stran nebo zájmových

skupin, občanská iniciativa, veřejné mínění či aktivity územní samosprávy. Může nabývat i formy protestu - petice, akce občanského odporu. (Čmejrek a kol., 2009, s. 25-28).

Zásadním indikátorem politické participace je volební účast, jež je vyjádřena procentuálním podílem voličů, kteří si vyzvedli obálku pro odevzdání hlasu, ve vztahu ke všem občanům disponujících volebním právem. (Cabada, Kubát, 2004, s. 305). Její vývoj prošel v letech 1990-2006 zajímavými proměnami. V roce 1998 došlo k největšímu poklesu v mezivolebním srovnání všech druhů voleb. Poté se situace stabilizovala a v roce 2006 došlo k mezivolebnímu navýšení. (Balík, 2009, s. 168). Obecně se však moderní systémy zastupitelské demokracie potýkají s klesající volební účastí. (Čmejrek, 2008, s. 69)

Účast v komunálních volbách dosahuje ve srovnání s ostatními typy voleb výrazně vyšší úroveň (vyjma voleb do poslanecké sněmovny, kde je účast nejvyšší). Občané se ztotožňují se svou obcí, která představuje jejich přirozený sociální a politický prostor. Celková účast v obecních volbách má však klesající tendenci, což odpovídá obecnému trendu. (Čmejrek, 2008, s. 70-71). Volební účast závisí především na velikosti obce. V obcích volící obecní zastupitelstva je účast obvykle nad 60 %, v městských zastupitelstvech je konstantní účast kolem 42 %. (Balík, 2009, s. 168)

3.4 Proměnné ovlivňující volební chování občanů

Výše volební účasti je proměnlivá jak v čase nebo prostoru, tak typu voleb. Faktorů ovlivňujících volební účast je mnoho. Například právní podmínky, typ volebního systému, politický systém, typ stranického systému, četnost voleb, geografické a klimatické podmínky, sociálně-demografické faktory apod. (Balík, 2009, s. 165-166).

Základní proměnné, které budou zkoumány i v praktické části této práce, lze rozdělit na sociodemografické charakteristiky a politické preference a postoje.

Mezi relevantní sociodemografické faktory patří především pohlaví, věk/generační příslušnost, dosažené vzdělání a ekonomická aktivita. U těchto proměnných lze obvykle přesně stanovit příslušnost jedince do konkrétní skupiny, zařazení bývá většinou dlouhodobě stabilní. Například pohlaví je stejné celý život, vzdělání a ekonomická aktivita se sice mohou měnit, ale po dosažení určitého věku bývají i tyto proměnné relativně stabilní. (Linek, 2017, s. 151-153)

3.4.1 Genderové složení

Pohlaví se řadí mezi ty charakteristiky, které jedinec nemůže ovlivnit. Vliv genderového složení na volební účasti bývá zpravidla vysvětlován strukturními odlišnostmi ve výchově, v životním stylu mužů a žen a ve zdrojích, kterými obě pohlaví disponují. Zatímco muži jsou vychováváni pro veřejnou sféru, ženy jsou vedeny spíše k soukromé rodinné sféře. Obvykle mívají nižší socioekonomický status a příjem a díky silné vazbě na zabezpečení chodu rodiny a výchovu dětí jsou méně zapojeny do politického procesu. Dle zahraničních výzkumů se ženy účastní voleb méně než muži, i když v posledních letech se rozdíl ve volební účasti začínají zmenšovat. (Linek, 2013, s. 106-107)

Některé studie upozornily také na podmíněnost vztahu pohlaví a věku. Do 40 let je totiž volební účast obou pohlaví přibližně stejná, poté míra účasti u žen postupně klesá. (Linek, 2013, s. 107)

3.4.2 Věk a generační příslušnost

Věk sám o sobě neposkytuje vysvětlení volební účasti, je důležité určit, jaké charakteristiky a kontexty reprezentuje. Z volebních výzkumů je známo, že v mládí je volební účast na nejnižší úrovni, postupně dynamicky roste, kolem 30 let se nárůst zpomaluje a kolem věku 50 let se téměř zastaví až do 65 let, kdy naopak začne klesat. Volební účast mladých jedinců bývá pravidelně nižší a to kdekoliv na světě bez ohledu na politickou historii dané země a existenci povinné volební účasti. (Linek, 2013, s. 103)

3.4.3 Vzdělanostní struktura

Vzdělání je klíčovým indikátorem účasti na politickém procesu. Představuje zdroj, jež lidé využívají při orientaci v politice. (Linek, 2017, s. 162)

Vliv vzdělání na politický proces je nejčastěji vysvětlován dvěma interpretacemi. Přímý efekt vzdělání říká, že dosažené vzdělání je spojováno s kognitivními schopnostmi. Lidé s vyšším vzděláním obvykle disponují většími politickými znalostmi, jsou tak schopni kriticky přemýšlet o aktuálním dění a politice, která často vyžaduje abstraktní myšlení. Nepřímý efekt vzdělání je zprostředkován hodnotami. Jedinec je vzdělávacím systémem socializován do hodnot, jež působí jako silné motivační faktory účasti na politice. Jedná se zejména o pocit politické efektivity, zájem o politiku a pocit občanské povinnosti. (Linek, 2013, s. 108-109)

Alternativní vysvětlení uvádí, že neexistuje kauzální vztah mezi vzděláním a volební účastí. Tento vztah může být důsledkem tzv. zkreslení výběrem a nebo toho,

že vzdělání je zástupnou proměnnou za jiné charakteristiky. Např. lidé s vyšším vzděláním obvykle pocházejí z rodin, které ve svých dětech podněcují hodnoty ovlivňující volební účast. Tu ovlivňuje i zaměření, kterým se daný jedinec ubírá. Např. studium přírodních a technických věd vede k nižší volební účasti než studium humanitních a společenských věd. (Linek, 2013, s. 109)

3.4.4 Ekonomická aktivita obyvatel, příjem a sociální status

Výše příjmu, sociální status a ekonomická aktivita se řadí mezi indikátory materiálních zdrojů. Základním argumentem teorie socioekonomického statusu a zdrojů je, že jedinci mají více zdrojů, které jim usnadňují volební účast a snižují náklady na hlasování. Druhý mechanismus spočívá v tvrzení, že jejich zisky z hlasování jsou vyšší než u jedinců s nižším statusem. Naopak lidé s nižším sociálním statusem zažívají nejistotu ohledně základních životních potřeb a politika je pro ně nepodstatná záležitost. Na druhou stranu by právě lidé z této skupiny měli mít zájem na volebních výsledcích, neboť rozhodnutí vlády mohou ovlivnit jejich materiální situaci. (Linek, 2013, s. 111-112)

Souvislost příjmu s volební účastí je většinou zkoumána pomocí celkového příjmu domácnosti, který odráží sociální postavení jedince lépe než jeho osobní příjem. Z hlediska vlivu sociálního statusu lze příjem považovat za nejdůležitější proměnnou volební účasti neboť příjem je nejrelevantnější charakteristikou z hlediska vládních politik (viz. příjmové testování sociálních dávek, daňová pásma). Příjem domácnosti relativně systematicky ovlivňuje volební účast. Domácnosti s vyššími příjmy mají vyšší volební účast. (Linek, 2013, s. 112)

4 Vlastní práce

Praktická část je věnována analýze vývoje místní samosprávy města Strakonice. Analýza je provedena za období let 2006-2019. V první části je stručně popsáno město, jeho historie a sociodemografická struktura – složení obyvatelstva z hlediska genderové a věkové struktury, dále pak občanská a technická vybavenost města. Druhá část představuje stranický systém města ve vybraných letech a analyzuje výsledky voleb v daných časových úsecích. Je doplněna o dotazníkové šetření, které bylo cílené na obyvatele daného města. V závěru je shrnut vývoj místní samosprávy na základě předchozích zjištění,

4.1 Charakteristika města Strakonice

Strakonice jsou okresní jihočeské město ležící na soutoku řeky Volyňky a Otavy. Od krajského města České Budějovice jsou vzdálené 60 km, od hlavního města Prahy 110 km. Rozkládají se v nadmořské výšce 390 – 430 m. n. m. a počet obyvatel k 1. 1. 2019 je 22 754. Je to město, v němž se snoubí historie s dudáckou muzikou, lidovou kulturou a dlouhou průmyslovou tradicí.

Dle kategorizace NUTS spadá město do následujících územních celků: NUTS 1: CZ0 Česká republika, NUTS 2: CZ03 Jihozápad, NUTS 3: CZ031 Jihočeský kraj, LAU 1: CZ0316 Strakonice.

Rozloha města činí 3468 ha. Člení se na sedm katastrálních území a osm městských částí: Strakonice I, Strakonice II, Přední Ptákovice, Modlešovice, Virt, Hajská, Střela a Dražejov. Město je obcí s pověřeným úřadem pro 49 dalších obcí a také obcí s rozšířenou působností pro 68 obcí.

4.2 Historie a vznik města

4.2.1 Vývoj osídlení od doby pravěké do založení města

Osídlení strakonické kotliny sahá hluboko do minulosti. Díky příznivým geografickým podmínkám a širokým říčním nivám se místo stalo klíčovým uzlem středního Pootaví, umožňující průchod k hornímu toku Otavy, dále do podhůří Šumavy a odtud do bavorského Podunají. Archeologické nálezy dokládají první lidské osídlení již v době pravěké, konkrétně v paleolitu (20 000 – 8 000 let př. n. l.). V období neolitu a eneolitu se změnil způsob života tehdejších obyvatel, začali se více usazovat, budovat osady a sídliště se zemědělsky z kultivovaným zázemím. (Malota, 2007, s. 21)

Historie osídlení se během doby bronzové ustálila západně od města. Ve 4. a 3. století př. n. l. se do jižních Čech dostávají první Keltové. Koncem starého letopočtu a na přelomu 1. a 2. století n. l. osídlily jižní část naší země skupiny polabských Germánů. Germánské kmeny zde zůstaly až do počátku 5. století, kdy odešly do sousedního Bavorska, kde se podílely na zrodu historického rodu Baiuvariů, pozdějších Bavorů. Na přelomu 7. a 8. století přicházeli do jižních Čech první Slované. Okolí soutoku Volyňky a Otavy představovalo v raném středověku významné místo – tzv. pootavské knížectví. Moc a bohatství pootavských knížat, pocházející ze zlatonosné Otavy a zprostředkující role v dálkovém obchodu s alpskou solí, zanikla na přelomu 9. a 10. století. Vyplenění nájezdnými kmeny a zničující požáry se dotkly všech opevněných sídel i veškerého osídlení. (Malota, 2007, s. 22-23)

4.2.2 Vznik města Strakonice a jeho rozvoj

Strakonice jako takové, vznikají v podhradí stejnojmenného vodního hradu založeného rodem Bavorů, přibližně na přelomu 12. a 13. století. Svým typem založení patří k vrchnostenským městům. První písemná zmínka pochází z roku 1243, kdy Bolemila, manželka Bavora I., darovala řádu johanitů vsi v okolí Strakonic. Zástavba té doby je rozptýlená, málo soudržná. Na území dnešního města se nachází několik osad – některé časem zanikají, jiné se spojují a další jsou pohlceny rostoucím městem.

Od 14. století lze toto nesourodé osídlení krajiny jednoznačně považovat za město. V té době se centrem dalšího rozvoje stává oblast dnešního Velkého a Palackého náměstí, začíná se formovat půdorys dvou náměstí navazujících na starší dopravní síť.

Na prahu husitské doby rod Bavorů vymírá a celý hrad i s městem a okolím přechází na řád johanitů. Poslední zmínka o Bavorech je z roku 1402, následně na to je doložena smlouva o koupi hradu Jindřichem z Hradce. Po jeho smrti se vlády ujímá Jošt z Rožmberka, následně Jan ze Švamberka a později Jan III. z Rožmberka, za jehož působení byla roku 1529 dokončena výstavba městských hradeb, které lze považovat za vrchol středověkého vývoje Strakonic.

Během 17. a 18. století prochází Strakonice mnoha změnami týkajícími se především vzhledu města, způsobu života obyvatel a estetického vnímání. Vznik nové republiky 28. 10. 1918 ukončil téměř sedm set let trvající správu města řádem maltézským. První volby do zastupitelstva po vzniku ČSR se konaly 15. 6. 1919. K volbám se dostavilo 3359 voličů, volební účast tak byla 95,59 %.

V době průmyslové revoluce lze na Strakonících pozorovat prudký rozvoj. Z města se stává průmyslové, správní a obchodní středisko. (Malota, 2007, s. 24-25). Kromě rozvoje charakteristického textilního průmyslu byl jižně od města vybudován průmyslový areál, ve kterém byla v roce 1919 založena Česká zbrojovka, specializující se na výrobu zbraní zejména pro armádu. V průběhu století se mění na rozsáhlý strojírenský podnik, který se proslavil výrobou jízdních kol a motocyklů. Jižně od areálu vznikly Pošumavské závody na impregnaci dřeva, s kterými souvisí i závod Sportovia, vyrábějící kožené zboží.

Ve 30. letech 20. století město, stejně jako celou republiku, zasáhla hospodářská krize. Nástup fašismu znamenal konec existence pro strakonickou židovskou obec. K osvobození města došlo dne 5. května 1945 americkou posádkou pancéřové divize generála Pattona. Ještě toho dne byl ustanoven Místní národní výbor v čele s Janem Vondrysem, dědečkem Pavla Vondryse, který byl starostou města v letech 1998-2014.

Ve 2. polovině 20. století můžeme pozorovat velkou expanzi města, ale také řadu nezvratných zásahů, díky nimž město navždy ztratilo genius loci daných lokalit. Dnešní vzhled města vypovídá jen velmi málo o jeho bohaté historii.

4.2.3 Znak, vlajka a pečeť města

4.2.3.1 Znak

Znak byl městu udělen pravděpodobně roku 1525, a to se symboly johanitů, jimž Strakonice po Bavorech náležely.

Na modrém štítě je stříbrná hradební zeď se dvěma klíčovými střílnami po každé straně. Uprostřed vystupuje otevřená brána s vytaženou zlatou mříží. Nad branou se tyčí stříbrná věž se dvojitým cimbuřím a dvěma okny nad sebou, nahoře zakončena červenou střechou se zlatými makovicemi. Po stranách věže nad hradbou jsou červené štíty se zlatými šňůrami. Vpravo je vyobrazen stříbrný kříž, vlevo pak stříbrná Landštejnská růže se zlatým středem a zelenými kališními lístky. Tato růže je zde umístěna nejspíše z výtvarných důvodů, protože žádný z pánů z Landštejna nikdy nebyl nikdy v čele johanitského řádu.

Obrázek 1 – znak města Strakonice

Zdroj: <http://www.strakonice.eu/content/znak-prapor-mesta>

4.2.3.2 Vlajka

Právo užívat prapor bylo městu uděleno v roce 1992. Odráží historickou roli rodu Bavorů a řádu johanitů.

List praporu je tvořen pokosem děleným listem s horním červeným polem s bílým maltézským křížem a dolním žlutým polem s kosmo položenou střelou z historické městské pečeti. Poměr délky k šířce je 3:2. Šipka vždy směřuje k žerdi, žlutá barva je vždy dole.

Obrázek 2 – vlajka města Strakonice

Zdroj: <http://www.strakonice.eu/content/znak-prapor-mesta>

4.2.3.3 Pečeť

Kdy Strakonice získaly právo pečeti, nelze jednoznačně říci. Je pravděpodobné, že toto právo mohlo být uděleno kolem roku 1526, v souvislosti s upevněním městské správy. Povolení vzešlo z privilegia velkopřerova Jana z Rožmberka (1511-1532), za jehož působení došlo k výraznému rozšíření stávajících městských výsad.

Obrázek 3 – pečeť města Strakonice

Zdroj: <http://www.strakonice.eu/content/znak-prapor-mesta>

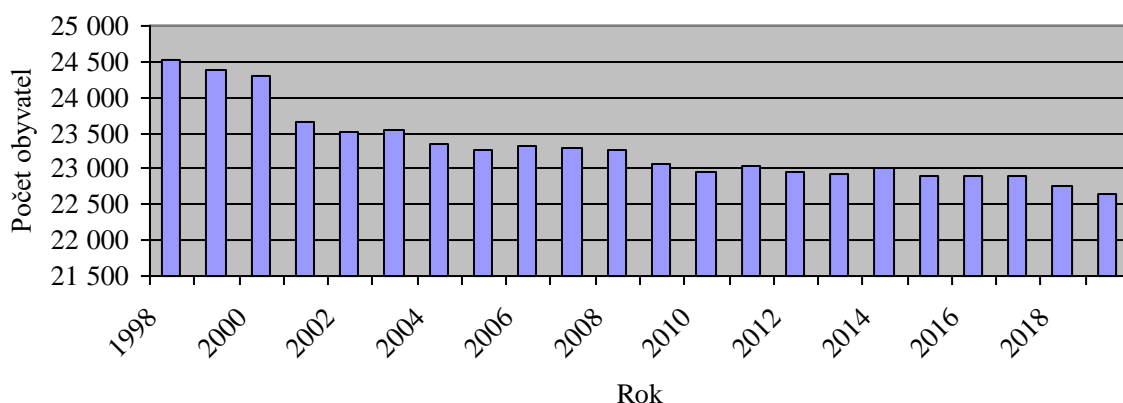
4.3 Sociodemografická struktura

Sociodemografická data představují rozsáhlý soubor údajů o skladbě obyvatelstva, jeho demografické, sociální a ekonomické charakteristice. Vzhledem k tomu, že cílem této práce je charakterizovat proměnné ovlivňující volební chování občanů a analyzovat vývoj místní samosprávy od roku 2006 do roku 2019, bude i sociodemografická struktura města charakterizována přibližně za dané období.

4.3.1 Obyvatelstvo

Jak je patrné z grafu níže, počet obyvatel ve Strakonících se za posledních 20 let postupně snižuje. V roce 1998 činil počet obyvatel 24 526, a do roku 2010 (vyjma let 2003 a 2006 kdy došlo k nepatrnému nárůstu) stabilně klesal až na 22 951 obyvatel. V roce 2011 došlo k nárůstu o necelých 100 obyvatel a opět začaly klesající tendence, v roce 2013 tak měly Strakonice 22 922 obyvatel. O rok později znovu došlo k nepatrnému nárůstu a od té doby až do současnosti se město potýká s klesajícím trendem. K 31. 12. 2019 byl počet obyvatel Strakonice 22 646.

Graf 1 – vývoj počtu obyvatel od roku 1998 do roku 2019

Zdroj: vlastní zpracování na základě dat ČSÚ

Klesající tendence jsou ovlivněny zejména přírůstkem stěhování, který se (kromě roků 2006 a 2014) pohybuje v záporných hodnotách. Rozdíl mezi počtem přistěhovalých a vystěhovalých je v intervalu zhruba od 50 do 225. Přirozený přírůstek sice až na výjimky dosahuje kladných hodnot, ve výsledku ale dochází k celkovému poklesu počtu obyvatel města.

4.3.1.1 Genderové složení a věková struktura

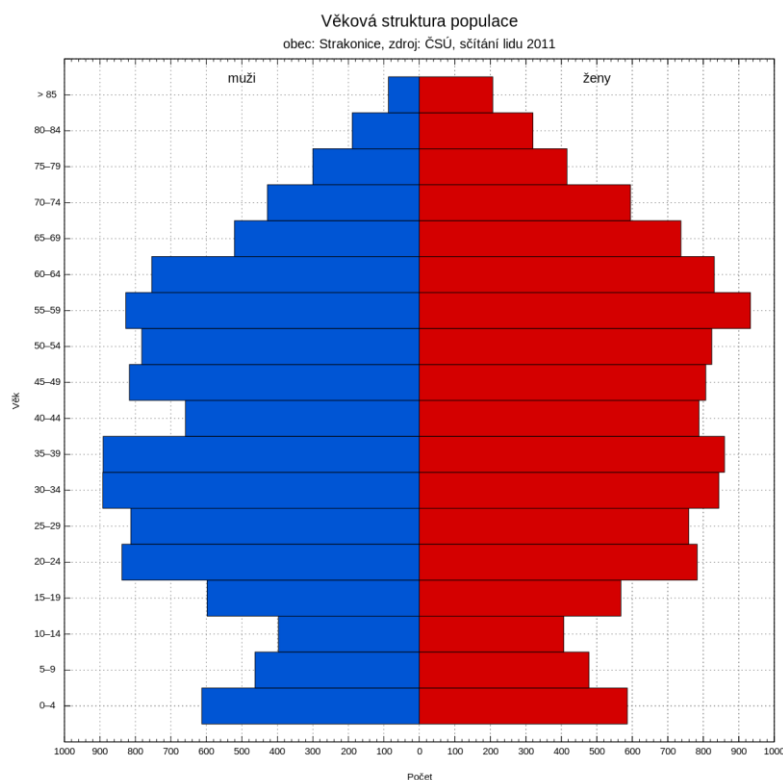
Na základě dat Českého statistického úřadu se můžeme vyjádřit i k genderovému složení města. Je jednoznačné, že ženy mají větší zastoupení v populaci, což odpovídá celorepublikovému trendu. Z posledních dostupných dat z roku 2018, bylo ve Strakonících 10915 mužů, tedy 47,96 % a 11839 žen, tedy 52,04 %. Poměr žen je řádově o 1,08 % větší. Z níže uvedené tabulky je zřejmé, že tento poměr se v podstatě nemění. Pro příklad uvádím data z roku 2010, kdy bylo 12 032 žen, tedy 51,25 % a 11 441 mužů, tedy 48,75 %, poměr žen je o 1,05 % větší.

Tabulka 3 – vývoj počtu obyvatel a generového složení města (2006 – 2019)

Rok	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Počet obyvatel	23923	23934	24038	23872	23473	23451	22617	22727	23020	22902	22908	22888	22754	22646
z toho muži	11800	11773	117871	11746	11441	11369	10858	10918	117087	11006	11005	11008	10915	10855
z toho ženy	12123	12161	12161	12126	12032	12082	11759	11809	11933	11896	11903	11880	11839	11791

Věková struktura obyvatelstva je obvykle zobrazena grafem věkové pyramidy, jež znázorňuje počet mužů a žen v určitém věku, v daném okamžiku a na vymezeném území. Z údajů Českého statistického úřadu je patrné, že Strakonice se za posledních 20 let řadí do typu stacionární věkové pyramidy. Největší podíl obyvatel se nachází v produktivním věku, od roku 1998 kdy to bylo zhruba přes 17,5 tis., tento počet stále klesá, k 31. 12. 2018 to bylo necelých 15 tis. obyvatel v produktivním věku. Tyto klesající tendence jsou ovlivněny jak celkovým počtem obyvatel, tak rostoucím průměrným věkem. Ten se od roku 1998 posunul z 37 let na 43,4 let.

Graf 2 – věková struktura obyvatel města Strakonice, 2011

Zdroj: Český statistický úřad

4.3.2 Občanská a technická vybavenost města

Podstatnou součástí charakterizující město je jeho občanská a technická vybavenost. Vypovídá o životní úrovni obyvatel města a může zodpovědět některé otázky, týkající se například migrace obyvatel z města apod.

4.3.2.1 Dopravní infrastruktura

Lokace města je plně začleněna do stávající železniční a silniční dopravy České republiky. Město je napojeno na veřejnou vlakovou a autobusovou dopravu. Koncem roku 2018 byl otevřen nový autobusový terminál, který umožnil rychlejší přestup mezi autobusovým a vlakovým spojením.

V březnu roku 2017 se začal budovat nový obchvat, tzv. severní půloblouk, který byl otevřen koncem roku 2018. Spojení Písecké a Katovické ulice (ve směru Praha – Písek –

Horažďovice – Klatovy) umožnilo odvedení tranzitní dopravy z města, došlo tak ke snížení hlučnosti, prašnosti a ekvivalentu výfukových splodin.

Pro přemísťování ve městě lze využít služby MHD. Autobusové zastávky jsou napříč celým městem, včetně jeho okrajových částí. Jedná se tak o spolehlivý způsob dopravy. Od 1. 9. 2018 navíc došlo ke zrušení jízdného v rámci I. tarifního pásma (Strakonice), MHD se tak stala využívanější a přístupnější všem obyvatelům města.

Ve Strakonících se nachází také vnitrostátní civilní letiště se dvěma přistávacími/vzletovými dráhami.

4.3.2.2 Zdravotnictví

Oblast zdravotnictví je ve městě vcelku dobře pokrytá. Funguje zde Nemocnice Strakonice a.s., jejíž historie se píše od roku 1892. Disponuje 8 lůžkovými odděleními a rozsáhlým spektrem odborné ambulantní péče. Ve městě je také dostupná poliklinika, kde můžeme najít praktické lékaře a různé specialisty. Jsou zde také zdravotní střediska, ve kterých sídlí obvykle praktičtí lékaři jak pro děti a dorost, tak pro dospělé. Zubní péče v současné době nepokrývá potřeby všech obyvatel města a spádových obcí.

Městský ústav sociálních služeb Strakonice poskytuje komplexní služby sociální péče seniorům a osobám s mentálním postižením a poskytuje pečovatelské služby a služby sociální prevence osobám v obtížných životních situacích. Tyto služby poskytuje v 7 začleněných zařízeních – Domovy pro seniory, Denní stacionář pro mentálně postižené děti, mládež a dospělé, Azylový dům a Noclehárna pro bezdomovce.

4.3.2.3 Školství

Systém školství je ve Strakonících dobře zajištěný. Město zřizuje několik mateřských školek, k dispozici je i soukromá Královská školka, kam je možné umístit děti již od 1 roku věku. Nachází se zde také čtyři základní školy, gymnázium, Euroškola Strakonice a střední odborná škola a VOŠ, SPŠ a SOŠ řemesel a služeb Strakonice.

4.3.2.4 Kultura

Město Strakonice se v oblasti kultury proslavilo především Mezinárodním dudáckým festivalem. První ročník se konal roku 1967 u příležitosti 600. výročí od založení města a nyní se koná každé dva roky koncem srpna. Účastní se ho dudáci z více než desítky států.

Mezi další tradiční kulturní akce patří například Václavská pouť, Pivovarská pouť pořádaná zdejším pivovarem, založeným roku 1649, Národní šampionát mažorettek ČR

či Tattoo Jam nebo Veget Fest. Kromě těchto zmíněných, se v průběhu roku konají různé koncerty, výstavy, trhy a mnoho dalšího. K rozvoji kultury se svými akcemi přispívá i Šmidingerova knihovna Strakonice, která působí ve Strakonickém hradu již od roku 1949 (dříve působila v jiných prostorách).

Ve městě se nachází také kino OKO Strakonice a letní kino, kde jsou pořádány i koncerty. V Domě kultury se konají nejen divadla a plesy, ale také besedy a představení známých osobností.

Kulturní život ve Strakonících je bohatý a každý si určitě najde to své.

4.3.2.5 Sport

Město disponuje širokou škálou zájmových klubů a oddílů – od ledního hokeje, fotbalu, basketbalu a volejbalu až po aeroklub, kanoistiku, sportovní střelce a mnoho dalšího.

Pro volnočasové a sportovní aktivity lze využít i park Podskalí, který se táhne od Strakonického pivovaru podél řeky Otavy a na jehož konci se nachází kemp, který je využíván především vodáky. Vede tudy cyklostezka a po celé trase jsou umístěny různé sportovní prvky pro děti i dospělé. Místo se stává velice frekventovaným zejména v letních měsících, právě díky přístupu k řece. Ve městě se nachází také venkovní a krytý plavecký bazén se saunou.

Koncem roku 2017 byla otevřena nová cyklostezka spojující Strakonice a Nový Dražejov, jež měla být následně prodloužená až do Katovic. Kvůli opakujícím se volbám se její budování muselo odložit. Kromě této cyklostezky je ve městě dostupná také stezka Hajská, která je využívána především pro in-line bruslení. Na své si přijdou i skateboardisté, kterým je přístupný místní skatepark. Roku 2018 byl otevřen také DiscGolf park Strakonice.

4.4 Výsledky voleb v letech 2006-2019

V současné době má město Strakonice 21 zastupitelů. Starostou města byl v opakovaných volbách znovu zvolen Mgr. Břetislav Hrdlička. Funkce místostarostů zastávají Ing. Rudolf Oberfalcer a Josef Zoch. Rada města má 7 členů. Hlavní sídlo městského úřadu je na Velkém náměstí, několik dalších odborů se nachází mimo tuto budovu.

4.4.1 Volby v roce 2006

Volby do zastupitelstva obce v roce 2006 se konaly ve dnech 20. -21. října. Na seznam se zapsalo celkem 8 kandidátních listin, z nichž kromě Nestraníků měli všichni 21 kandidátů. Volební účast byla 36,53%.

Nejvíce mandátů získala strana ODS a starostou města se stal Ing. Pavel Vondrys. O polovinu méně mandátů získala strana ČSSD, ostatní listiny získaly po jednom, či dvou mandátech (viz Tabulka 4 níže).

Vezmeme-li v potaz věkové složení zastupitelstva, 10 členů bylo ve věku 36-49 let, 11 členů ve věku 50 a více. Nejmladšímu členovi bylo 41 let a nejstaršímu 68 let. Průměrný věk byl 51,8 let. V zastupitelstvu bylo vzhledem k širokému spektru stran a hnutí celkem 10 žen. Čtyři za stranu ODS, dvě za stranu ČSSD, po jedné člence pak měly strany KSČM, KDU-ČSL a hnutí Volba pro budoucnost a 4 VIZE.

Rada města byla tvořena 7 členy. 4 členové byli za stranu ODS, 2 za stranu KDU-ČSL a 1 za Volbu pro budoucnost. Věkové složení členů se pohybovalo převážně v rozmezí od 40 do 50 let, dva členové rady byli starší 60 let, nejstaršímu členovi bylo 63. Rada měla dvě členky – za stranu KDU-ČSL a hnutí Volba pro budoucnost.

Tabulka 4 – výsledky voleb ve Strakonících, 2006

Kandidátní listina		Hlasy		Počet kandidátů	Přepočtené % platných hlasů	Počet mandátů
Číslo	název	abs.	v %			
1	ODS	47 768	35,65	21	35,65	8
2	KSČM	14 743	11,00	21	11,00	2
3	4 VIZE-www.4vize.cz	7 371	5,50	21	5,50	1
4	Nestraníci	6 340	4,73	15	6,62	1
5	ČSSD	23 243	17,35	21	17,34	4

6	Volba pro město	13 663	10,20	21	10,19	2
7	Volba pro budoucnost	8 392	6,26	21	6,26	1
8	KDU-ČSL	12 463	9,30	21	9,30	2

Zdroj:

www.volby.cz/pls/kv2006/kv1111?xjazyk=CZ&xid=1&xdz=2&xnumnuts=3106&xobec=550787&xstat=1&xvyber=0 (dostupné k 17. 11. 2020)

4.4.2 Volby v roce 2010

V roce 2010 se komunální volby konaly 15. a 16. října. Na seznam bylo zapsáno 12 kandidátních listin. Oproti předchozímu volebnímu období přibýlo 5 nových hnutí či stran – Strakonická veřejnost, Nezávislí, Strana zelených, Suverenita – blok J. Bobošíkové a Slušnost a jistota pro Strakonice. Nestraníci a Volba pro město kandidující v předchozích volbách se v daném roce nezapsali. Volební účast byla 40,87%.

Nejvíce mandátů získalo SNK Slušnost a jistota pro Strakonice. Post starosty tak znovu obsadil Ing. Pavel Vondrys, který stejně jako několik dalších členů nově zvoleného zastupitelstva dříve kandidoval za stranu ODS. Na druhém místě se umístila strana ČSSD se čtyřmi mandáty, dále pak ODS a TOP 09, kteří získali po třech mandátech. Po dvou mandátech získaly Volba pro město, KSČM a nově vzniklé hnutí Strakonická veřejnost. Ostatní listiny žádné mandáty neobsadily.

Co se týká věkového složení, zastupitelstvo mělo 6 členů ve věku 36-49 let, 13 členů ve věku 50 a více a 2 členy v kategorii do 35 let (za strany TOP 09 a ODS). Nejmladšímu zastupiteli bylo 31 let, nejstaršímu pak 72 let. Průměrný věk zastupitelů byl 52,1 let. Z genderového hlediska mělo zastupitelstvo 16 mužů a 5 žen – 2 za SNK Slušnost a jistota pro Strakonice, po 1 pak strany TOP 09, ČSSD a KSČM.

Radu města tvořili 4 členové strany ČSSD, 2 za SNK – Slušnost a jistota pro Strakonice a 1 člen strany TOP – 09. V radě seděly dvě ženy. Věkové složení bylo 45-63 let.

Tabulka 5 – výsledky voleb ve Strakonících, 2010

Kandidátní listina		Hlasy		Počet kandidátů	Přepočtené % platných hlasů	Počet mandátů
Číslo	název	abs.	v %			
1	Volba pro město	11 759	8,06	21	8,06	2
2	Strakonická Veřejnost	10 998	7,54	21	7,53	2

3	KDU-ČSL	4 771	3,27	21	3,27	0
4	ODS	18 449	12,65	21	12,64	3
5	TOP 09	19 098	13,09	21	13,09	3
6	4 VIZE-www.4vize.cz	3 192	2,19	17	2,70	0
7	ČSSD	24 106	16,52	21	16,52	4
8	KSČM	14 892	10,21	21	10,20	2
9	NEZÁVISLÍ	3 876	2,66	21	2,65	0
10	Strana zelených	473	0,32	4	1,70	0
11	Suverenita-blok J.Bobošíkové	5 090	3,49	21	3,48	0
12	Slušnost a jist.pro Strakonice	29 176	20,00	21	20,00	5

Zdroj:

www.volby.cz/pls/kv2010/kv1111?xjazyk=CZ&xid=1&xdz=2&xnumnuts=3106&xobec=550787&xstat=1&xvyber=0 (dostupné k 17. 11. 2020)

4.4.3 Volby v roce 2014

Roku 2014 se volby do zastupitelstva konaly ve dnech 10. a 11. října. Na seznamu bylo zapsáno celkem 11 kandidátních listin. Přibyly čtyři nové strany či hnutí – Volba pro změnu, Změna pro Strakonice, ANO 2011 a JIHOČEŠI 2012. Volební účast byla 43%.

Tentokrát jasným vítězstvím získalo 7 mandátů hnutí Strakonická Veřejnost a starostou se tak poprvé stal Mgr. Břetislav Hrdlička. Tři mandáty získalo hnutí JIHOČEŠI 2012, za které kandidoval předchozí starosta Ing. Pavel Vondrys. Po dvou mandátech získaly strany ČSSD, ODS, KSČM, TOP 09 a ANO 2011.

Oproti roku 2006 můžeme pozorovat velký propad strany ODS. Jak víme, v komunálních volbách se lidé ztotožňují se svojí obcí, volby jsou osobnější než například do parlamentu. Pokles u strany ODS tak můžeme přiřadit právě tomu, že kandidující účastníci postupně přecházeli do jiných stran či hnutí.

Věkové složení zastupitelů se 13 členy převažovalo v kategorii 50 a více, 7 členů bylo v kategorii 36-49 let. V kategorii do 35 let mandát získal pouze 1 člen ve věku 30 let, a to za stranu ČSSD. Nejstaršímu členovi bylo 67 let. Průměrný věk byl 51,9 let. V zastupitelstvu byly pouze 3 ženy (KSČM, TOP 09, Strakonická Veřejnost), zbytek členů byli muži.

V tomto volebním období došlo oproti předchozím dvěma volebním období ke kompletní obměně členů rady města. Za Strakonickou Veřejnost byli v radě 4 členové, po jednom členu pak za strany ANO 2011, ODS a hnutí Volba pro město. V tomto složení byli členové ve věku od 37 do 62 let, s jednou členkou za hnutí Strakonická Veřejnost.

V průběhu volebního období došlo ke změně 3 členů rady. Vystřídal se nejmladší člen rady za stranu ODS, kterého nahradila strana KSČM. Z hnutí Strakonická veřejnost došlo k obměně dalších dvou členů. Rada pak měla dvě členky.

Tabulka 6 – výsledky voleb ve Strakonících, 2014

Kandidátní listina		Hlasy		Počet kandidátů	Přepočtené % platných hlasů	Počet mandátů
Číslo	název	abs.	v %			
1	ČSSD	14 532	9,57	21	9,57	2
2	ODS	11 794	7,77	21	7,76	2
3	Volba pro město	8 406	5,54	21	5,53	1
4	KSČM	12 030	7,92	21	7,92	2
5	Vize pro změnu ve Strakonících	2 481	1,63	17	2,01	0
6	Změna pro Strakonice	6 780	4,47	21	4,46	0
7	KDU-ČSL	6 516	4,29	21	4,29	0
8	TOP 09	11 530	7,59	21	7,59	2
9	Strakonická Veřejnost	43 941	28,94	21	28,93	7
10	ANO 2011	13 451	8,86	20	9,30	2
11	JIHOČEŠI 2012	20 386	13,43	21	13,42	3

Zdroj:

www.volby.cz/pls/kv2014/kv1111?xjazyk=CZ&xid=1&xdz=2&xnumnuts=3106&xobec=550787&xstat=1&xvyber=0 (dostupné k 17. 11. 2020)

4.4.4 Volby v roce 2018

V roce 2018 se volby uskutečnily ve dnech 5. a 6. října. Občané měli možnost volby mezi 14 kandidátními listinami – ANO 2011, ODS, SPD, PRO 2016, Změna pro Strakonice, Strakonická Veřejnost, KDU-ČSL, TOP 09 a nezávislí, JIHOČEŠI 2012, Společně pro Strakonice, ČSSD, STRAKONICE – PŘÍMO S POD. REAL, KSČM a Volba pro město. V seznamu bylo 18 131 voličů a volební účast byla 49,68%.

Nadpoloviční většinu hlasů, tedy 51,15%, získalo politické hnutí Strakonická Veřejnost a obsadilo tak 16 mandátů, starostou byl znovu zvolen Mgr. Břetislav Hrdlička. JIHOČEŠI 2012 získali 9,62% hlasů a obsadili 3 mandáty. Po 1 mandátu získali TOP 09 a nezávislí s 5,72% hlasů a ODS s 5,29% hlasů.

Co se týká věkového složení zastupitelstva, 12 členů bylo ve věku 50 a více, 5 členů ve věku 36-49 let a 4 členové v kategorii do 35 let, všichni za Strakonickou Veřejnost. Nejmladšímu zastupiteli bylo 24 let, nejstaršímu pak 71 let. Průměrný věk členů byl 49,4 let. V zastupitelstvu byly pouze 2 ženy, obě za Strakonickou Veřejnost.

Tabulka 7 – výsledky voleb ve Strakonících, 2018

Kandidátní listina		Hlasy		Počet kandidátů	Přepočtené % platných hlasů	Počet mandátů
Číslo	název	abs.	v %			
1	ANO 2011	8 814	4,90	21	4,90	0
2	ODS	9 524	5,30	21	5,29	1
3	SPD	3 949	2,20	21	2,19	0
4	PRO 2016	965	0,54	21	0,53	0
5	Změna pro Strakonice	7 611	4,23	21	4,23	0
6	Strakonická Veřejnost	91 986	51,15	21	51,15	16
7	KDU-ČSL	8 162	4,54	21	4,53	0
8	TOP 09 a nezávislí	10 294	5,72	21	5,72	1
9	JIHOČEŠI 2012	17 307	9,62	21	9,62	3
10	Společně pro Strakonice	3 020	1,68	21	1,67	0

11	ČSSD	4 008	2,23	21	2,22	0
12	STRAKONICE- PŘÍMO S POD. REAL	3 775	2,10	21	2,09	0
13	KSČM	6 561	3,65	21	3,64	0
14	Volba pro město	3 851	2,14	21	2,14	0

Zdroj:

www.volby.cz/pls/kv2018/kv1111?xjazyk=CZ&xid=1&xdz=2&xnumnuts=3106&xobec=550787&xstat=0&xvyber=0 (dostupné k 17. 11. 2020)

Na výsledky těchto voleb byla podána stížnost lídrem hnutí Změna pro Strakonice Karlem Jánským. Důvodem bylo zvýhodnění hnutí Strakonická Veřejnost v kampani – jak v radničním zpravodaji, tak na výlepových plochách či veřejném osvětlení.

Stížností se zabýval Krajský soud v Českých Budějovicích, který dne 20. 11. 2018 volby prohlásil za neplatné. Proti tomuto rozhodnutí podala Strakonická Veřejnost 19. 12. 2018 ústavní stížnost. Ústavní soud přiznal stížnosti odkladný účinek a ke dni 10. 4. 2019 vrátil rozhodování o výsledku voleb ke Krajskému soudu v Českých Budějovicích, následně byl 17. května výsledek voleb opět zneplatněn. Strakonická Veřejnost i starosta města znovu podali stížnost k Ústavnímu soudu, ten ji ale dne 13. 8. 2019 odmítl a s konečnou platností rozhodl o konání nových voleb, jejichž termín byl ministrem vnitra Janem Hamáčkem vyhlášen na 14. 12. 2019. Do té doby byly Strakonice vedeny pouze Radou města se starostou. Ti měli omezené rozhodovací možnosti a byli omezeni rozpočtovým provizoriem.

4.4.5 Volby v roce 2019

V roce 2019 proběhly ve Strakonících na základě rozhodnutí Ústavního soudu opakované volby. Dle nařízení ministra vnitra byly jednodenní a konaly se v termínu 14. prosince. Na seznam bylo zapsáno 10 kandidátních listin. Oproti předchozímu roku došlo ke vzniku Trojkoalice pro silné Strakonice a to zastoupením stran ODS, TOP 09 a KDU-ČSL. Mezi nově kandidující strany či hnutí patřila také Národní obroda a Trikolóra. Strany a hnutí jako ČSSD, PRO 2016, Společně pro Strakonice a Strakonice–přímo s pod. real v daném roce nekandidovaly.

Jasným vítězstvím město ovládla Strakonická veřejnost, která získala 64,72 % platných hlasů a obsadila tak 17 mandátů z 21. Tři mandáty získala Trojkoalice pro silné Strakonice (každá ze stran po jednom mandátu). Poslední mandát získali JIHOČEŠI 2012.

Věkové složení zastupitelů se od předchozího roku příliš nelišilo. 11 členů bylo ve věku 50 a více, 5 členů v kategorii 36-49 let a 5 členů v kategorii do 35 let, 4 z nich za Strakonickou Veřejnost, jeden za Trojkoalici, konkrétně pak stranu KDU-ČSL. Nejmladšímu členovi bylo 25 let a nejstaršímu 72 let. Průměrný věk zastupitelů byl 48,9 let. Z hlediska genderového složení členů byly v zastupitelstvu jen 2 ženy, obě za Strakonickou Veřejnost.

Rada města byla tzv. jednobarevná, tedy všichni členové byli z hnutí Strakonická Veřejnost. Věkové složení členů bylo od 41 do 69 let. Rada měla jednu členku.

Tabulka 8 – výsledky voleb ve Strakonících, 2019

Kandidátní listina		Hlasy		Počet kandidátů	Přepočtené % platných hlasů	Počet mandátů
číslo	název	abs.	v %			
1	Národní obroda	37	0,02	1	0,44	0
2	SPD	1 182	0,67	21	0,67	0
3	Změna pro Strakonice	4 488	2,56	20	2,68	0
4	KSČM	3 903	2,23	21	2,22	0
5	JIHOČEŠI 2012	11 823	6,75	21	6,74	1
6	ANO 2011	5 384	3,07	21	3,07	0
7	Strakonická Veřejnost	113 429	64,72	21	64,72	17
8	Trojkoalice	26 239	14,97	21	14,97	3
9	Volba pro město	2 944	1,68	21	1,67	0
10	Trikolóra hnutí občanů	5 824	3,32	21	3,32	0

Zdroj:

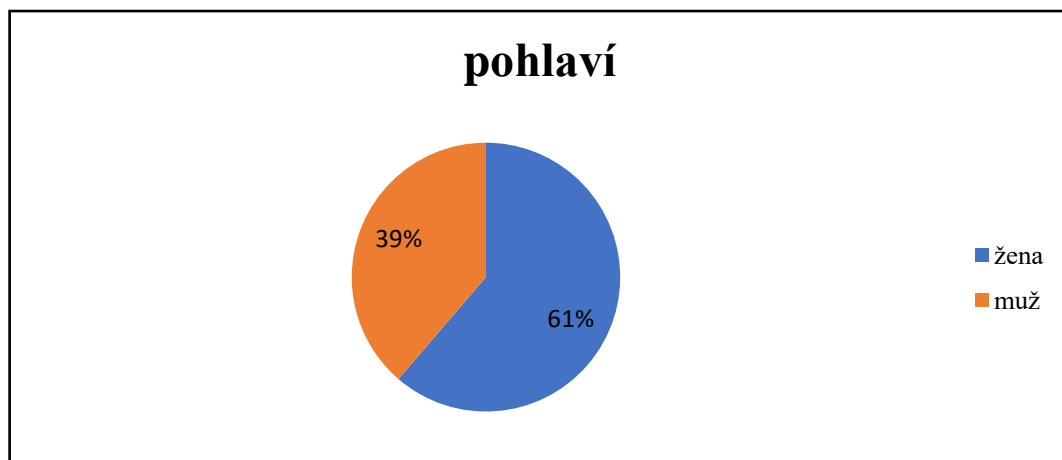
www.volby.cz/pls/kv2018/kv1111?xjazyk=CZ&xid=9&xdz=2&xnumnuts=3106&xobec=550787&xstat=0&xvyber=0 (dostupné k 17. 11. 2020)

4.5 Dotazníkové šetření

4.5.1 Charakteristika respondentů

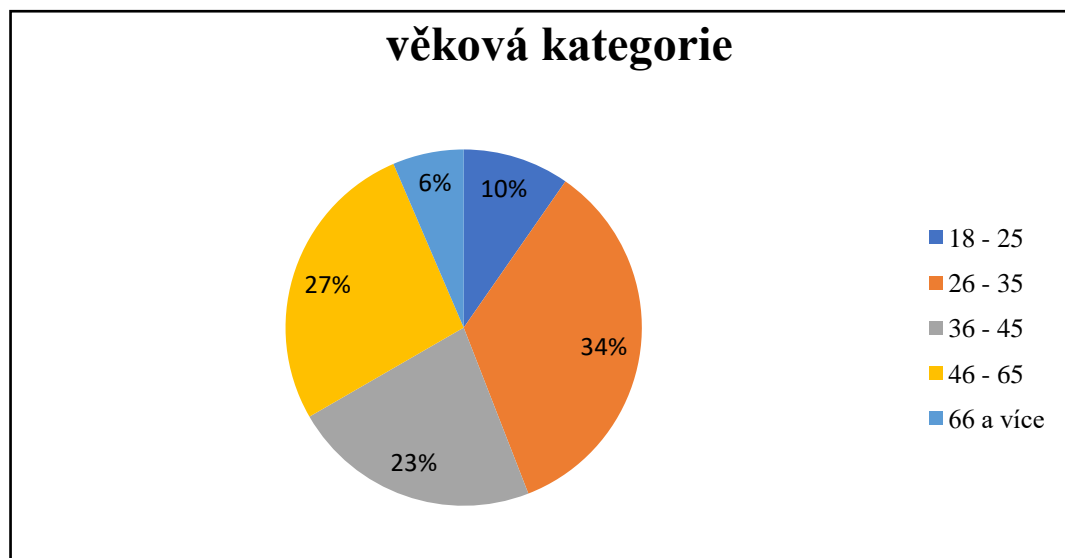
Respondenty dotazníku se stali občané města Strakonice. Dotazník byl šířen online formou přes sociální sítě. Celkem ho zodpovědělo 130 obyvatel, 109 odpovědí bylo úplných, z toho 93 je použitelných pro analýzu volebního chování občanů daného města (16 respondentů nebylo obyvateli města a přilehlých částí).

Graf 3 – genderové složení respondentů dotazníku

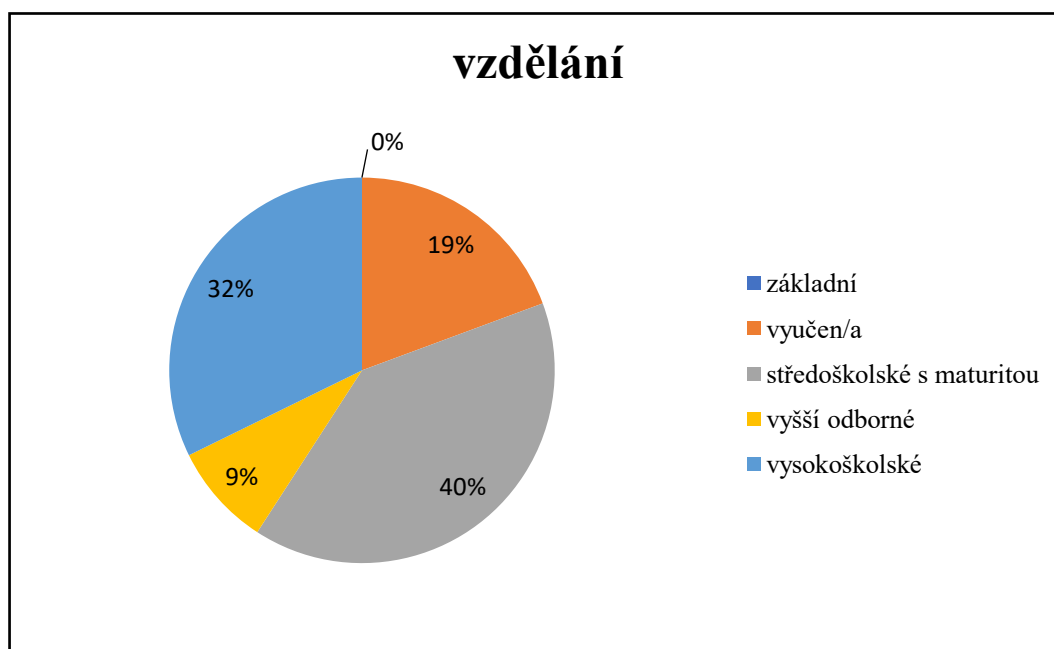
Zdroj: vlastní zpracování

Graf 4 – věková struktura respondentů

Zdroj: vlastní zpracování

Graf 5 – vzdělanostní struktura respondentů dotazníku

Zdroj: vlastní zpracování

Na základě grafů č. 3; 4 a 5 uvedených výše, můžeme říci, že daného průzkumu se účastnilo o 22% více žen než mužů.

Co se týká věkových kategorií, největší zastoupení respondentů bylo ve věku 26-35let, dále pak 46-65 a 36-45 let. Nejméně se dotazníku zúčastnili respondenti ve věku 66 a více (pravděpodobně z důvodu práce se sociálními sítěmi) a dále pak v kategorii 18-25 let.

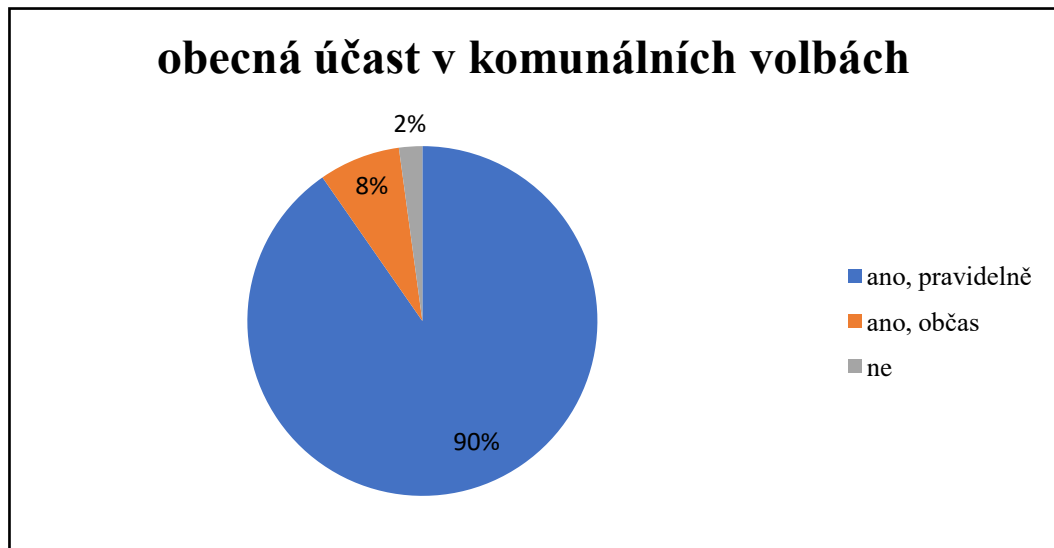
V rámci vzdělání bylo nejvíce respondentů s dokončeným středoškolským studiem s maturitou, dále pak vysokoškoláci, 19% účastníků v kategorii vyučen/a a 9% s vyšším odborným vzděláním. Průzkumu se neúčastnil nikdo pouze se základním vzděláním.

4.5.2 Výsledky dotazníku

V této části jsem zanesla odpovědi z dotazníků do grafů a následně všechna data zhodnotila.

Otázka č. 2: Účastníte se komunálních voleb?

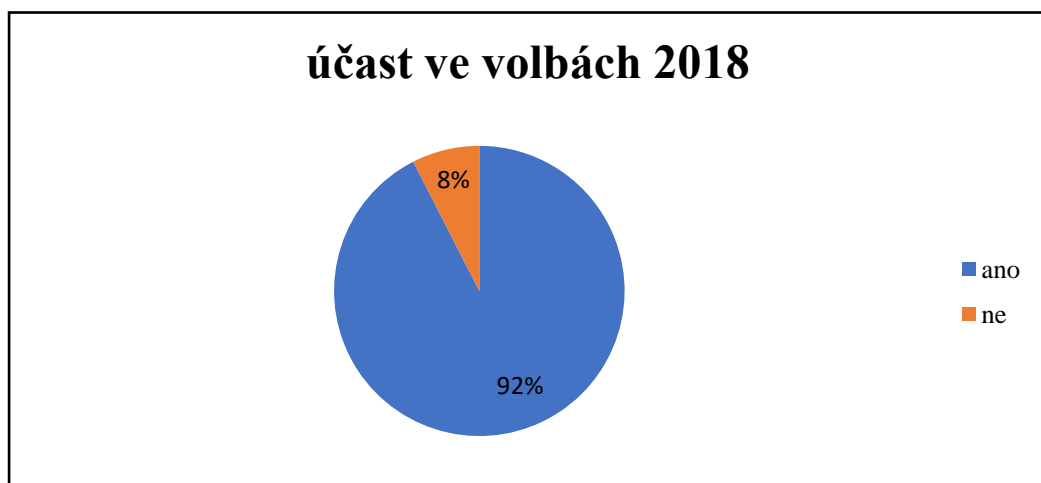
Graf 6 – obecná účast v komunálních volbách

Zdroj: vlastní zpracování

Otázka č. 4: Byla/a jste volit do zastupitelstva města ve volbách 2018?

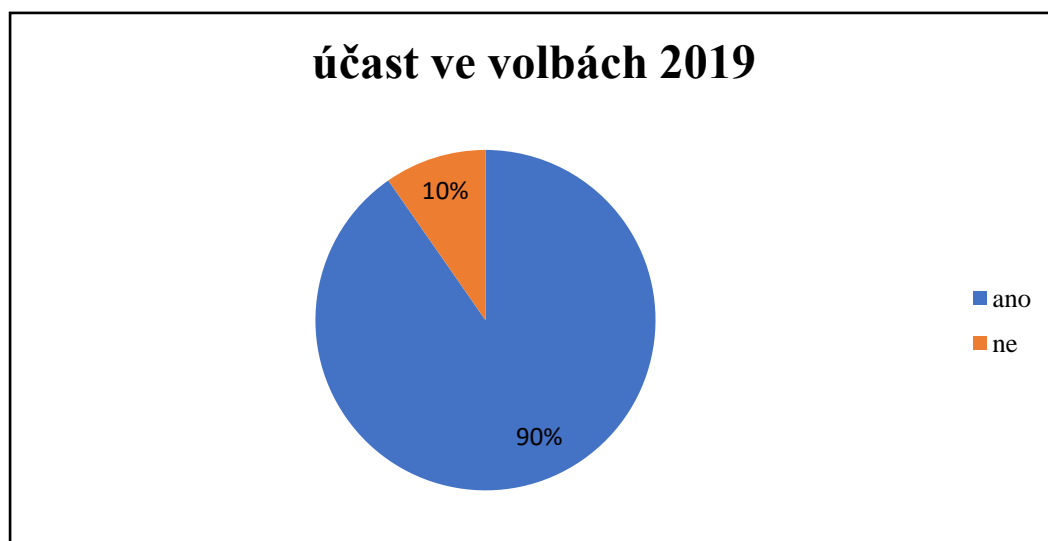
Graf 7 – účast ve volbách 2018

Zdroj: vlastní zpracování

Otázka č. 5: Účastnil/a jste se komunálních voleb v prosinci roku 2019?

Graf 8 – účast ve volbách 2019

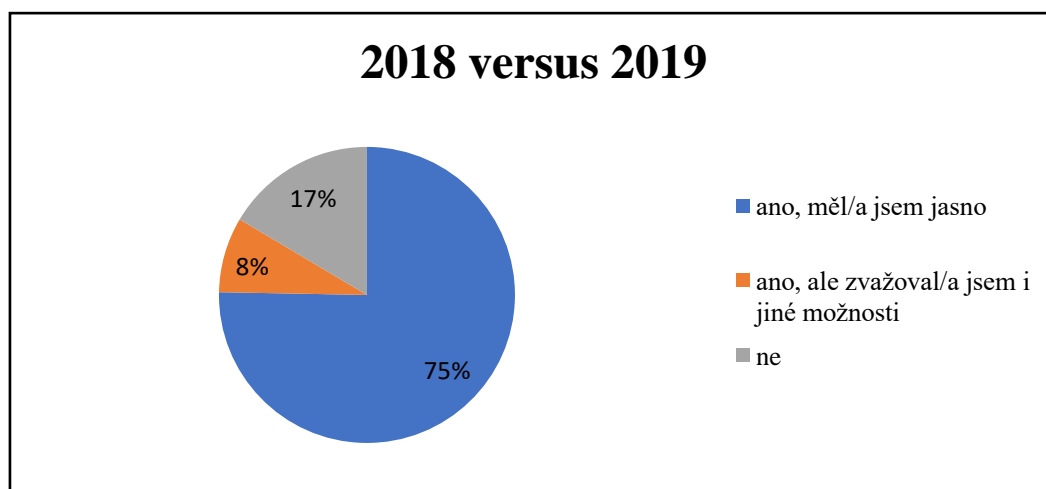

Zdroj: vlastní zpracování

Z daných grafů 8 a 9 je patrné, že volební účast voličů odpovídajících na dotazník, byla v roce 2019 o 2% vyšší než v roce předchozím. Dle stránek ČSÚ byla ve skutečnosti účast o 1,68% nižší. Je možné, že tento výsledek byl ovlivněn jednodenním konáním voleb.

Otázka č. 6: Byl vaše volba stejná jako v komunálních volbách konaných předchozího roku?

Graf 9 – 2018 versus 2019

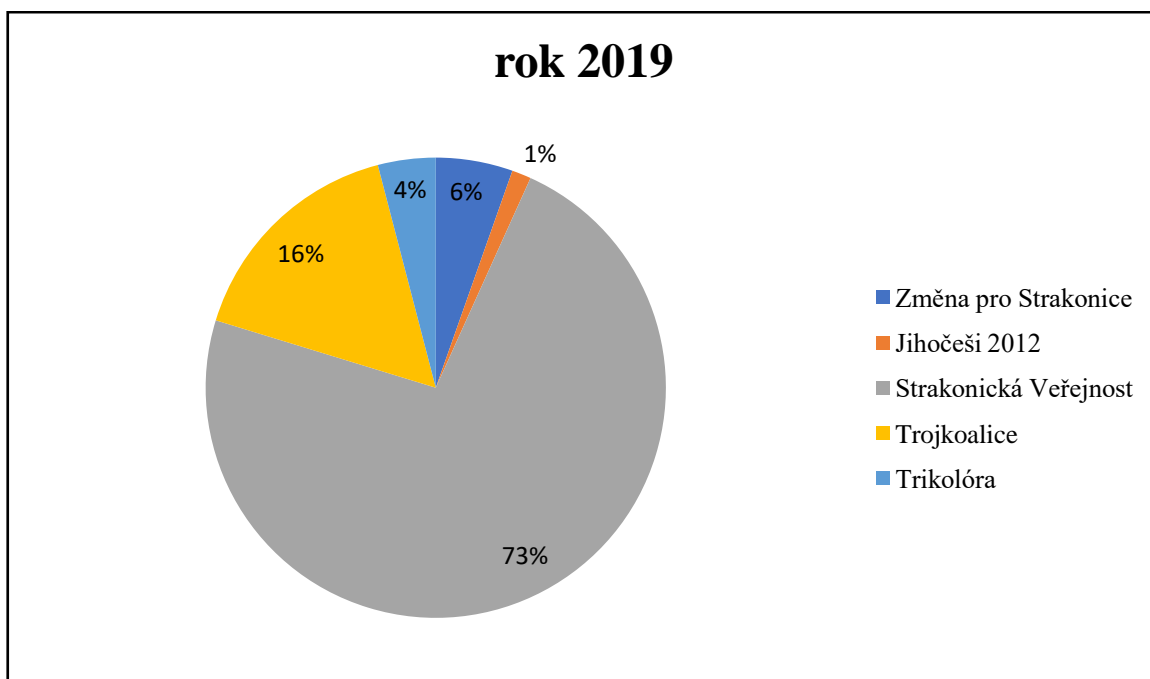

Zdroj: vlastní zpracování

Z výše uvedeného grafu č. 9 je patrné, že většina dotazovaných volila stejně jako v předchozích volbách. Jinak se rozhodlo jen 8% respondentů. Ze získaných doplňujících odpovědí lze říci, že pro toto rozhodnutí byly dva hlavní důvody. Jedním z nich, byl vznik nové Trojkoalice (ODS, TOP 09 a KDU-ČSL) a kandidatura hnutí Trikolóra. Druhým důvodem bylo zklamání dříve volenou stranou či zisk nových informací o volené straně.

Otázka č. 9: Kterou stranu či politické hnutí jste volil/a? (2019)

Graf 10 – rok 2019

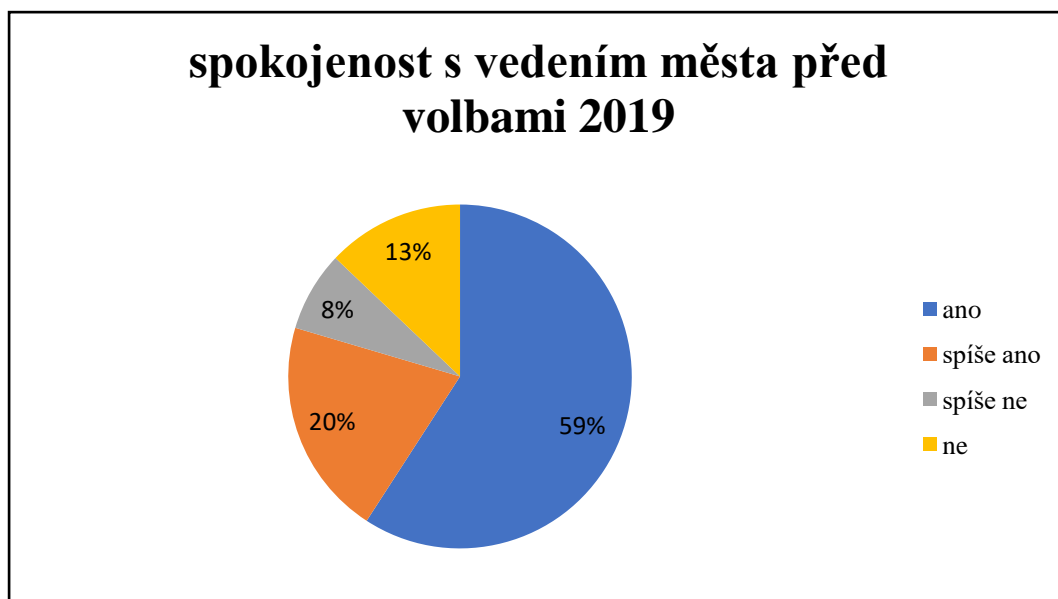
Zdroj: vlastní zpracování

Z daného grafu č. 10 je patrné, že z dotazovaných respondentů většina volila hnutí Strakonická Veřejnost. Druhé největší zastoupením měla Trojkoalice, dále pak Změna pro Strakonice a Trikolóra. 1% získali i Jihočeši 2012. Zbylé strany jako Národní obroda, SPD, KSČM, ANO 2011 a Volba pro město nikdo z dotazovaných respondentů nevolil.

Tento graf zahrnuje odpovědi respondentů, kteří ve volbách volili jednu konkrétní stranu. Z celkového počtu to bylo téměř 90 % dotazovaných. Zbylí respondenti se rozhodli pro výběr kandidátů napříč různými soupiskami, či kombinaci výběru jedné strany a dalších kandidátů. Z doplňujících odpovědí, můžeme říci, že se nejčastěji jednalo o kombinaci stran a hnutí Strakonická Veřejnost, Změna pro Strakonice, Trojkoalice a Trikolóra. Tyto výsledky nejsou v grafu zaneseny.

Otázka č. 11: Byl/a jste spokojena s vedením zastupitelstva před prosincovými volbami?

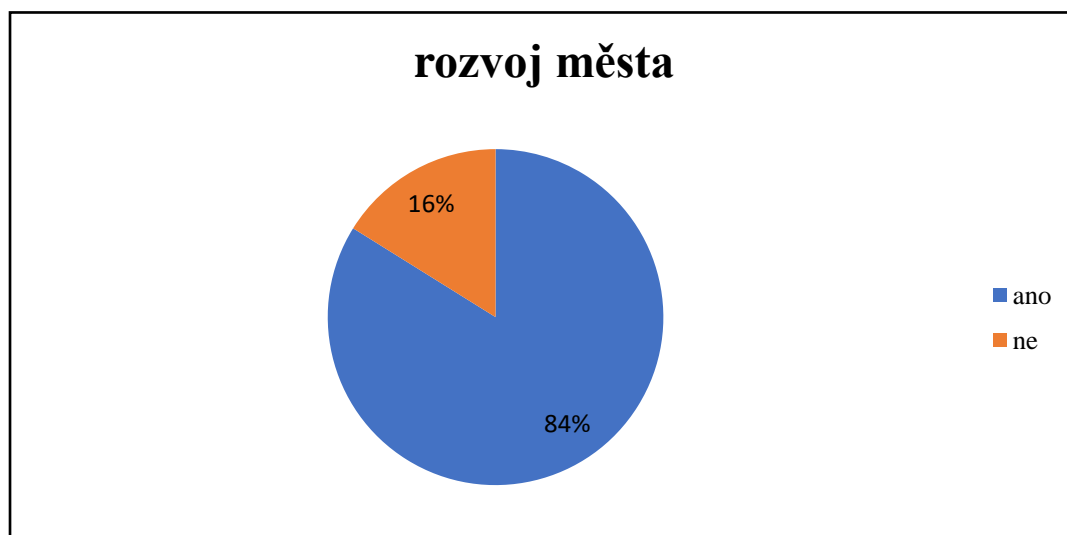
Graf 11 – spokojenost s vedením města před volbami 2019

Zdroj: vlastní zpracování

Otázka č. 12: Došlo podle Vás v posledních letech k rozvoji města?

Graf 12 – rozvoj města

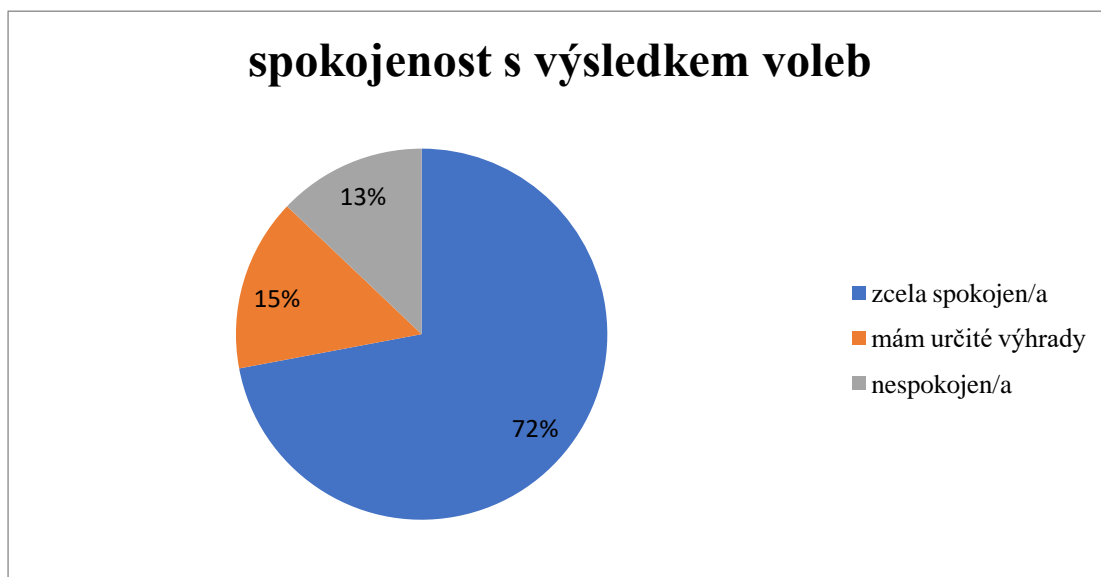

Zdroj: vlastní zpracování

Na základě grafů č. 11 a 12 můžeme říci, že většina respondentů byla s vedením města doposud spokojena. Nespokojeno bylo 21 % dotazovaných. S rozvojem města je spokojeno 84 % dotazovaných obyvatel.

Otázka č. 13: Jak jste spokojen/a s výsledkem proběhlých voleb?

Graf 13 – spokojenost s výsledkem voleb

Zdroj: vlastní zpracování

4.6 Analýza výsledků voleb a shrnutí vývoje orgánů samosprávy města

V komunálních volbách bývají hlavními politickými aktéry zejména nezávislí kandidáti a jejich sdružení. Voliči se rozhodují spíše na základě osobních sympatií. Dle rozdělení obcí podle Petra Jüptnera jsou Strakonice obec větší střední velikosti. Měli bychom se zde tedy setkávat zejména s regionálně-politickými stranami, předvolební koalice vznikají jen výjimečně.

Ve Strakonících je ve sledovaném období počet kandidujících stran a nezávislých hnutí téměř stejný. V posledních letech však dochází k jasnému nárůstu preferencí regionálních hnutí. Klasické politické strany jako ČSSD, KSČM či ANO 2011 se dostávají do pozadí politické sféry.

Roku 2006 kandidovalo do zastupitelstva města celkem 8 politických stran či hnutí. Z toho byly 4 parlamentní strany a 4 nezávislá hnutí. Každá z kandidujících listin obsadila alespoň jeden mandát, zastupitelstvo tak mělo široké spektrum politických subjektů.

V roce 2010 bylo na seznamu zapsáno 12 kandidátních listin – počet stran versus nezávislých hnutí byl opět vyrovnaný (6:6). Vedení města se s 20 % hlasů ujalo hnutí Slušnost a jistota pro Strakonice, které bylo založeno Ing. Pavlem Vondrysem a Ing. Pavlem Pavlem. Ti kvůli neshodám odešli ze strany ODS, za kterou kandidovali v předchozím volebním období. V koalici byli se stranami ČSSD a TOP 09. V opozici stála ODS. V tomto roce se mezi volebními listinami poprvé objevilo hnutí Strakonická Veřejnost, které obdrželo dva mandáty.

Rok 2014 byl pro Strakonice zlomovým. Na seznamu kandidátů bylo 6 nezávislých hnutí a 5 parlamentních stran. Do vedení města se poprvé dostala Strakonická veřejnost, která získala 7 mandátů z 21. Starostou města se stal Mgr. Břetislav Hrdlička, který nahradil Ing. Pavla Vondryse, jenž tento post zastával celkem 16 let. Zastupitelstvo města si ale zatím udrželo relativně široké zastoupení politických subjektů.

V témže roce nastal výrazný předěl také pro stranu ČSSD. Na pozici lídra byl protlačen Josef Eigner, který se ovšem nevěnoval původní sociální politice a nepřišel ani s novými náměty. Došlo tak k propadu strany. Oproti předchozímu volebnímu období, kdy měla ČSSD dokonce absolutní většinu v Radě města, se tentokrát do zastupitelstva dostali pouze dva členové strany. V následujících volbách 2018 ještě kandidovali, avšak neúspěšně, o rok později již strana nedokázala sestavit ani kandidátku.

Roku 2018 byl poměr stran a nezávislých hnutí opět vyrovnaný (7:7). Do zastupitelstva města se však dostaly již jen dvě parlamentní strany, a to ODS a TOP 09. Zbytek mandátů byl obsazen hnutím Strakonická veřejnost a JIHOČEŠI 2012. V tomto roce můžeme tedy zaznamenat největší úpadek klasických politických stran.

V posledních, opakovaných volbách do zastupitelstva města v roce 2019 bylo na seznamu 6 nezávislých hnutí, 3 politické strany a 3 strany v trojkoalici, celkem tedy bylo zastoupeno 6 politických stran. Členy zastupitelstva tvoří z velké většiny členové nezávislých hnutí, 3 mandáty obdržela Trojkoalice - zastoupeny jsou tedy strany ODS, TOP 09 a KDU-ČSL.

V následující Tabulce 9 je zobrazeno zastoupení politických stran a nezávislých hnutí v zastupitelstvu města Strakonice. Červeně jsou označeny parlamentní strany, zeleně nezávislá hnutí. Plusem je zaznamenáno to, že strany v daném roce kandidovaly, vedle je pak uvedeno, kolik mandátů obsadily. V tabulce je jasně zřetelný úpadek politických stran.

Tabulka 9 – zastoupení politických stran a hnutí v zastupitelstvu města

	2006		2010		2014		2018		2019	
ODS	+	8	+	3	+	2	+	1		
KSČM	+	2	+	2	+	2	+	0	+	0
ČSSD	+	4	+	4	+	2	+	0		
KDU-ČSL	+	2	+	0	+	0	+	0		
4 VIZE	+	1	+	0						
Nestraniční	+	1								
Volba pro město	+	2	+	2	+	1	+	0	+	0
Volba pro budoucnost	+	1								
Strakonická Veřejnost			+	2	+	7	+	16	+	17
TOP 09			+	3	+	2				
NEZÁVISLÍ			+	0						
Strana zelených			+	0						
Suverenita – blok J. Bobošíkové			+	0						
Slušnost a jistota pro Strakonice			+	5						
Vize pro změnu ve Strakonících					+	0				
Změna pro Strakonice					+	0	+	0		
ANO 2011					+	2	+	0	+	0
JIHOČEŠI 2012					+	3	+	3	+	1
SPD							+	0	+	0
PRO 2016							+	0		
TOP 09 a nezávislí							+	1		
Společně pro Strakonice							+	0		
Strakonice – přímo spod. Real							+	0		
Trikolóra									+	0
Změna pro Strakonice a STAN									+	0
Trojkoalice (ODS, TOP 09, KDU-ČSL)									+	3
Národní obroda									+	0

Zdroj: vlastní zpracování

Porovnáme-li výsledky vybraných volebních období, konkrétně na zvoleném zastupitelstvu města, můžeme jednoznačně říci, že ve Strakonících kromě úpadku klasických politických stran pozorujeme také nárůst kandidátů bez politické příslušnosti. Od roku 2006, kdy bylo zvoleno celkem 7 členů bez PP počet těchto členů vzrostl o 6, v současné době má tedy zastupitelstvo celkem 13 členů bez PP.

Věková struktura zastupitelů se v průběhu vybraných let stále snižuje. V roce 2006 byl průměrný věk členů 51,8 let, v roce 2010 došlo k mírnému nárůstu o 3 desetiny roku, průměrný věk byl tedy 52,1 let. Od té doby se průměrný věk snížil o 3,2 roku, budeme-li to počítat od toho roku 2006, snížil se o 2,9 roku. Průměrný věk v současné době je tedy 48,9 let. Zároveň dochází i ke změnám v genderové struktuře zastupitelů. V posledních letech převažují mezi členy spíše muži.

Z hlediska volební účasti se Strakonice oproti celostátnímu výsledku pohybovaly až do roku 2014 ve výrazně nižších procentech. V roce 2018 byla volební účast oproti republikovému trendu naopak o 2,38 % vyšší. Roku 2019, kdy se opakované volby konaly celkem v 10 obcích, a průměrná volební účast byla 58,41 %, měly Strakonice volební účast rovných 48 %, tedy opět výrazně nižší. V porovnání s teoretickým hlediskem (dle Stanislava Balíka), že volební účast v městských zastupitelstvech je konstantně 42 %, toto procento Strakonice převyšují již od roku 2014 a v posledních letech až o více než 7 %.

5 Závěr

Je velice složité soudit proměnné, jež ovlivňují lokální politický systém. Nelze je zkoumat jako celek, protože se v každé obci liší. K výzkumu bylo vybráno jihočeské město Strakonice v časovém období 2006-2019. Na příkladu je sledován vliv charakteru lokální politiky na volební účast a volební chování občanů.

Navzdory obecnému celorepublikovému trendu klesající volební účasti, v daném městě můžeme ve sledovaném období pozorovat převážně rostoucí tendence. V prvních komunálních volbách roku 2006 byla volební účast s 36,53 % nejnižší. V následujících letech stále rostla, vyjma opakovaných voleb roku 2019, kdy byla o 1,68 % nižší než v předchozím roce. Nejvýraznější nárůst je jasně vidět v roce 2018. Lze říci, že důvodem bylo to, že občany oslovila politika vítězného hnutí Strakonická Veřejnost. S tím souvisí i výsledky voleb, kde je patrný vysoký růst preferencí tohoto hnutí.

Hlavním faktorem, jenž ovlivňuje volební účast je zejména velikost dané obce či města. Konstantní volební účast do městských zastupitelstev, kam řadíme právě Strakonice, je 42 %, od roku 2010 ji tedy město převyšuje, v posledních letech dokonce až o více než 7 %. Dle Petra Jüptnera řadíme Strakonice do obcí větší střední velikosti, pro které jsou typické regionálně-komunální politické strany a hnutí, klasické parlamentní strany ustupují do pozadí. Do popředí se dostávají spíše konkrétní osobnosti jednotlivých hnutí a stran.

Ve zvoleném období bylo do zastupitelstva voleno vždy 21 členů. Na základě výzkumu bylo zjištěno, že průběžně roste počet členů bez politické příslušnosti, v současném zastupitelstvu je to konkrétně 13 členů. Můžeme tak říci, že Strakonícím právě teď vládnou lidé. Vítězné hnutí Strakonická Veřejnost má v zastupitelstvu celkem 17 členů, z toho pouze 4 mají politickou příslušnost. Strakonická veřejnost tak nad sebou nemá již žádnou další politickou kontrolu, podléhá pouze kontrole zákonem.

Cílem Strakonické Veřejnosti je šetřit a podnikat. Vytvořit pěkné, klidné a malé město. Vytvořit pěkný domov pro všechny, kdo v něm žijí. Právě díky tomu si na svojí stranu získávají stále více voličů. Pokud se budou držet své politiky a dělat ji tak jako dosud, lze očekávat, že obstojí i v dalších volbách.

Seznam použitých zdrojů

Literatura

BALÍK, Stanislav. Komunální politika: obce, aktéři a cíle místní politiky. Praha: Grada, 2009. Politologie (Grada). ISBN 978-80-247-2908-4.

BALÍK Stanislav. Modely exekutivních koalic na komunální úrovni. In: Evropeizace. Nové téma politologického výzkumu. Eds.: Dančák B., Fiala P., Hloušek V. Brno: Masarykova univerzita v Brně, 2005. ISBN 80- 210-3865 9

BALÍK, Stanislav. Typologie exekutivních koalic v českém prostředí. In: Koalice a koaliční vztahy. Eds.: Cabada L. a kol. Pelhřimov: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, s.r.o., 2006. ISBN 80-7380-004-7

BUBENÍČEK, Václav. Lokální modely demokracie v malých obcích ČR. Praha: Česká zemědělská univerzita v Praze, Fakulta humanitních věd, 2010.

ČERMÁK, Daniel, VOBECKÁ, Jana. Spolupráce, partnerství a participace v místní veřejné správě: význam, praxe, příslib. Praha: Sociologické nakladatelství (SLON), 2012. ISBN 978-80-7419-067-4.

ČMEJREK, Jaroslav. Obce a regiony. Praha: Alfa Nakladatelství, 2008. Politologie (Alfa Nakladatelství). ISBN 978-80-87197-00-4

ČMEJREK, Jaroslav a kol. Participace občanů na veřejném životě venkovských obcí ČR. 1. vydání. Praha: Kernberg Publishing, s.r.o. 2009. 133 s. ISBN 978-80- 87168-10-3.

ČMEJREK, Jaroslav, BUBENÍČEK, Václav, LUHANOVÁ, Markéta. Politika v regionálním rozvoji. Úvod do studia. Praha: Provozně ekonomická fakulta České zemědělské univerzity v Praze, 2004. ISBN 80-213-1157-6.

ČMEJREK, Jaroslav a Radek KOPŘIVA. Základy veřejné správy. V Praze: Česká zemědělská univerzita, Provozně ekonomická fakulta, 2007. ISBN 978-80-213-1626-3.

KADEČKA, S., PRŮCHA, P. Správní právo, obecná část. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita v Brně, 2004. 74 s. ISBN 80-210-3600-1.

KOUDELKA, Z. Samospráva. Praha: Linde, 2007. 399 s. ISBN 978-80-7201-665-5.

TRÁVNÍČEK, Matěj. Acta Politologica: Současná podoba a perspektivy volebního systému pro komunální volby v České republice[online]. 2014. ISSN 1803–8220.

Odborné články:

JŮPTNER, Petr. Komunální koalice a politické modely. Politologická revue. 2004, roč. 10, č. 2, ISSN 1211-0353.

Legislativní zdroje

Ústavní zákon č. 1/1993 Sb., Ústava ČR

Zákon č. 128/2000 Sb., o obcích (obecní zřízení)

Zákon č. 491/2001 Sb., o volbách do zastupitelstev obcí a o změně některých zákonů

Internetové zdroje

Strakonice. Oficiální web. [online]. 2018. Dostupné z: <http://www.strakonice.eu/>

Veřejná databáze ČSÚ. Český statistický úřad [online]. 2013. Dostupné z: <https://www.czso.cz>

Volební server ČSÚ [on-line]. Dostupné z: <https://www.volby.cz>

6 Přílohy

Příloha 1 – Dotazník: Volební chování občanů Strakonice v zastupitelských volbách

Dobrý den,

jsem studentka 3. ročníku bakalářského studia PEF České zemědělské univerzity v Praze, obor Veřejná správa a regionální rozvoj.

Ráda bych Vás požádala o vyplnění dotazníku, který poslouží jako podklad pro moji bakalářskou práci na téma "Vývoj orgánů místní samosprávy města Strakonice", jejímž cílem je charakterizovat proměnné ovlivňující volební chování občanů, tudíž i formování lokálního politického sboru města.

Dovoluji si Vás požádat o co nejpřesnější a nejpravdivější odpovědi. Účast ve výzkumu je zcela anonymní a dobrovolná.

Mnohokrát děkuji za ochotu a Váš čas.

1) Jste obyvatelem Strakonice a přilehlých městských částí (Strakonice I, Strakonice II, Přední Ptákovice, Modlešovice, Virt, Hajská, Střela a Dražejov)?

- Ano
- Ne

2) Účastníte se komunálních voleb?

- Ano, pravidelně
- Ano, občas
- Ne

3) Které možnosti volby dáváte přednost?

- Výběr jedné strany
- Volba jednotlivých kandidátů napříč stranickými soupiskami
- Kombinace výběru jedné strany s označením kandidátů z dalších listin

4) Byl/a jste volit do zastupitelstva města ve volbách 2018?

- Ano
- Ne

5) Účastnil/a jste se komunálních voleb v prosinci roku 2019?

- Ano
- Ne

6) Byla Vaše volba stejná jako v komunálních volbách konaných předchozího roku?

- Ano, měl/a jsem jasno
- Ano, ale zvažoval/a jsem i jiné možnosti
- Ne

7) Proč jste se rozhodl/a jinak? (v případě, že u otázky č. 11 odpoví „Ne“)

.....

8) V těchto posledních volbách jste volil/a:

- Konkrétní stranu
- Vybíral/a jsem kandidáty napříč stranickými soupiskami
- Kombinoval/a jsem výběr jedné strany a označení kandidátů z dalších listin

9) Kterou stranu či politické hnutí jste volil/a? (v případě odpovědi „konkrétní stranu“ u otázky č. 13)

- KSČM
- Jihočeši 2012
- Volba pro město
- Trikolóra
- ANO
- SPD
- Strakonická Veřejnost
- koalice Změna pro Strakonice a STAN
- Trojkoalice pro silné Strakonice (ODS, TOP 09 a KDU-ČSL)
- Národní obroda

10) Koho jste volil/a? (v případě odpovědi „výběr nebo kombinace“ u otázky č. 13)

- Národní obroda
- SPD
- Změna pro Strakonice
- KSČM
- Jihočeši 2012
- ANO 2011
- Strakonická Veřejnost
- Trojkoalice pro silné Strakonice (ODS, TOP 09, KDU-ČSL)
- Volba pro město

- Trikolóra

11) Byl/a jste spokojen/a s vedením zastupitelstva před prosincovými volbami?

- Ano
- Spíše ano
- Spíše ne
- Ne

12) Došlo podle Vás v posledních letech k rozvoji města?

- Ano
- Ne

13) Jak jste spokojen/a s výsledkem proběhlých voleb?

- Zcela spokojen/a
- Mám určité výhrady
- Nespokojen/a

14) Jste žena nebo muž?

- Žena
- Muž

15) Do jaké věkové kategorie patříte?

- 18 - 25
- 26 - 35
- 36 - 45
- 46 - 65
- 66 a více

16) Jaké je Vaše nejvyšší dosažené vzdělání?

- základní
- vyučen/a
- středoškolské s maturitou
- vyšší odborné
- vysokoškolské

17) Která z následujících kategorií nejlépe vystihuje Váš pracovní stav?

- student
- zaměstnaný
- OSVČ
- nezaměstnaný, nehledám práci
- starobní důchodce
- handicapovaný, neschopný pracovat